

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Ústav autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního

AUTORSKÉ PRÁVO A ČÍNA:

**OCHRANA PROTI PORUŠOVÁNÍ PRÁV AUTORŮ V PRÁVNÍM SYSTÉMU
ČÍNSKÉ LIDOVÉ REPUBLIKY**

Erika Hájková, 5. ročník, Opletalova 20, 110 00, Praha 1

Vedoucí práce: JUDr. Petra Žikovská

2007

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

OBSAH

prohlášení.....	2
ÚVOD.....	6
1. HISTORIE.....	8
1.1 Otázka vzniku autorských práv v Číně.....	8
1.2 Autorské právo ve feudální Číně – formální a materiální právo.....	9
1.3 Autorské zákony z roku 1910 a 1928: plody „století smluv“.....	15
1.4 1949 – 1990: trnitá cesta od autorského zákona k autorskému zákonu....	19
1.5 1990 – 2008: od autorského zákona k autorskoprávnímu systému.....	23
2. OCHRANA AUTORSKÉHO PRÁVA V DNEŠNÍ ČÍNĚ.....	30
2.1 Legislativní rámec: pozitivní právo.....	30
2.2 Legislativní rámec: principy.....	33
2.2.1 Systémové odlišnosti.....	33
2.2.2 Pojem a práva autora v čínském právu.....	35
2.2.3 Princip neformální ochrany v autorském právu ČLR.....	37
2.2.4 Autorské dílo v právu ČLR – rozsah ochrany.....	38
2.3 Právní instituty sloužící k ochraně AP.....	41
2.3.1. Institucionální rámec ochrany AP.....	41
2.3.1.1 Kolektivní správa.....	41
2.3.1.2 Správní úřady.....	42
2.3.1.3 Soudy.....	43

2.3.2 Porušení autorského práva v občanském a správním právu.....	44
2.3.3 Ochrana proti porušování autorského práva.....	45
2.3.3.1 Porušení autorského práva stíhaná občanskoprávními sankcemi.....	49
2.3.3.2 Porušení autorského práva stíhaná i administrativněsprávními sankcemi.....	54
2.3.3.3 Trestněprávní ochrana autorských práv v ČLR.....	56
3. PRAXE.....	60
ZÁVĚR.....	63
LITERATURA.....	65
RESUME V ANGLICKÉM JAZYCE.....	68
KLÍČOVÁ SLOVA.....	70

AUTORSKÉ PRÁVO A ČÍNA:

OCHRANA PROTI PORUŠOVÁNÍ PRÁV AUTORŮ V PRÁVNÍM SYSTÉMU ČÍNSKÉ LIDOVÉ REPUBLIKY

ÚVOD

7. září 1990, na patnáctém zasedání Ústředního výboru sedmého Národního lidového shromáždění, přijala Čínská lidová republika (ČLR) první autorský zákon ve své tehdy jedenačtyřicetileté¹ historii, který se současně stal se vši pravděpodobností teprve třetím zákonem svého druhu ve více než pět tisíc let trvající tradici čínské kultury.²

Tento zákon, který byl „(...)koncem křivolaké cesty, jež se vinula érou Maovou a zasáhla i do první části reformního období(...)“³, byl zároveň začátkem další cesty – cesty vývoje autorského práva v Číně jako moderního právního odvětví. Cesty snad přímočařejší, nikoli však méně dynamické či křivolaké než ta předcházející. Cesty, která je výslednicí vzrůstajících obchodních i kulturních kontaktů mezi obrovitým čínským trhem a ostatním světem, překotného technologického rozvoje přelomu druhého a třetího tisíciletí a často složitého vývoje institutů autorského práva ve složitých podmínkách čínské kultury.

Dramatický, dalo by se říci exponenciální, vývoj, kterým si toto (na čínské poměry) mladičké odvětví práva prošlo na své nelehké cestě mezi požadavky „západních“ velmocí a mezinárodních smluv a specifiky domácího práva a společnosti, zůstal v českém prostředí téměř nepovšimnut – o jeho výsledcích ani nemluvě. Pokud česká média referují o autorském právu ve spojitosti s Čínou, činí tak obvykle ve spojitosti s některým skandálním případem jeho porušení (ačkoli poslední dobou se začíná uznávat jistý pokrok Číny v tomto ohledu)⁴. České odborné publikace na toto téma neexistují, nebo alespoň nejsou běžně dostupné odborné veřejnosti. Výsledkem je fakt, že český právník, který slyší slovní spojení „čínské autorské právo“, se v drtivé většině případů zasměje. V situaci stále

---

¹ Fairbank, J. F., Dějiny Číny, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 1998

² Mertha, A., „Politics of Piracy, Intellectual Property in Contemporary China“, Cornell University Press, 2005 s. 119

³ tamtéž

⁴ např. Macích, J.: „Čínské pirátství: 90 procent instalací je nelegálních“ na webové adrese:
<http://www.lupa.cz/zpravicky/cinske-piratstvi-90-instalaci-je-nelegalnich/>

se prohlubujících obchodních i jiných kontaktů českého a čínského státu, vedoucích k nutnému kontaktu českého a čínského právního řádu, v situaci, kdy se mj. výroba čím dál tím větší části původního českého zboží přesunuje do ČLR, se ovšem stává znalost čínského práva duševního vlastnictví obecně, i práva autorského speciálně, pro českého obchodníka či právníka možná i více než pouhou zajímavostí.

Tato práce se v žádném případě nepokouší vyčerpávajícím způsobem popsat a komparovat celá autorskoprávní odvětví obou států – takový úkol by jistě více slušel pracím aspirujícím na vyšší vědecké tituly. Jejím cílem je za prvé stručně shrnout složitou genezi tohoto odvětví během tisíciletého kulturního vývoje na území Číny (přičemž referuje o probíhající diskusi ohledně existence autorskoprávních institutů v imperiální Číně, i o vývoji autorského práva v Číně 20. století); za druhé, nahlédnout do momentální situace, v níž se nachází ona tolik diskutovaná ochrana autorského práva v dnešní Čínské lidové republice, a prozkoumat některé její důležité principy a prostředky ochrany, vše ovšem v komparaci s českou úpravou. Měla by dále podat jistý náhled do fungování této části autorského práva v ČLR nejen v teorii („na papíře“), ale i v problematičtější praxi.

1. HISTORIE

Motto: „(...)v Číně je znalost minulosti nezbytnou podmínkou pochopení přítomnosti možná více než v kterékoli jiné zemi na světě.“¹

1.1 Otázka vzniku autorských práv v Číně

Neinformovanému Evropanovi je situace autorských práv a jejich ochrany na území ČLR často předkládána jako skandální téma. Pokud se vůbec hovoří o příčinách tohoto čínského (či obecněji asijského) „zločinu“, jsou zmiňovány spíše důvody ekonomické, případně (ve vážněji pojatých pracích) globalizace a složitá situace prudce se vyvíjejícího právního prostředí rozvojové země². Jen o něco málo důkladnější pohled do problematiky ovšem odhalí, že dnešní situace autorských práv v Číně je – jako v čínském prostředí vše – podmíněna také kulturně a historicky.

První autorský zákon ve formálním slova smyslu přijala Čína až na samém sklonku doby císařské, ve 20. století. Někteří autoři tvrdí, že „(tehdejší) čínský koncept autorského práva byl převážně vypůjčený ze západních právních řádů“³. Čína byla přitom v určité fázi svých dějin zemí, kde panoval téměř „záračný“ technologický pokrok. Knihtisk, technologie snad nejužěji provázaná s autorským právem až do vynálezu filmu, se objevuje již v éře dynastie Tchang, panující mezi léty 618 a 907 n. l.⁴ (první známou tištěnou knihou je kopie Diamantové sůtry, datovaná 15. dubna roku 868⁵), podle některých autorů později v polovině století 11. za dynastie Severní Sung⁶, každopádně minimálně o půl tisíciletí dříve, než v Evropě. Přesto v této zemi po více než čtyři tisíce let jejích dějin a více než tisíc let po vynálezu knihtisku nevyvinul koncept autorského práva ve smyslu, v němž ho chápe západní svět⁷. Ačkoli někteří autoři mají za to, že cosi jako autorské právo v materiálním smyslu v Číně existovalo⁸, někteří se naopak domnívají, že v Číně po čtyři

---

¹ Bode D., Peking Diary, 1950, citováno Alfordem, W.P., v: “To Steal a Book is an Ellegant Offense. Intellectual Property Law in Chinese Civilization.“, Stanford University Press, Stanford, 1995

² např. Pang, L., Piracy/Privacy: The Despair of Cinema and Collectivity in China, in: Boundary 2: An International Journal of Literature and Culture 31, no. 3 (Fall): 101-124

³ Qu, S., „Copyright in China“, 2002, Foreign Languages Press, Beijing, str. 2

⁴ Fairbank, J., Dějiny Číny

⁵ Brahm, Lawrence J., „Intellectual Property Law in the People’s Republic of China“, Longman, 1988, s. 63

⁶ Zheng, Ch., v: Qu, s.1

⁷ např. Pang, L., „Piracy/Privacy: The Despair of Cinema and Collectivity in China“

⁸ např. Zheng, C., „Chinese Intellectual Property and Techology Transfer Law“, Sweet and Maxwell, London, 1987

tisíciletí její bohaté kulturní historie nebyla ekonomická práva autorů chráněna *nijak*, a morální jen velmi kuse¹. Tento fakt je v ostrém protikladu k vývoji v Evropě obecně, kde se po vynálezu knihtisku Johannem Guttenbergem v patnáctém století, tedy v době, kdy začalo „hrozit“ masové šíření především literárních děl bez kontroly ze strany autora, začala spolu s nástupem průmyslové revoluce relativně rychle rozvíjet myšlenka práv autora jako individua k jeho vlastním duševním výtvorům.²

Pro Evropana je často nepochopitelné, jak je takový „laxní“ vývoj vůbec možný v kultuře tak vyspělé, jakou Čína bezpochyby byla, a není dalek toho pokládat tento fakt za jakousi „schválnost“. Je tedy jistě zajímavé prozkoumat, kdy vzniklo v Číně právo autorské – pokud se dá hovořit o vzniku a nikoli jen o přejímání – a především, proč se tak nestalo stejným způsobem jako v Evropě?

1.2 Autorské právo ve feudální Číně – formální a materiální právo

Prvním autorským zákonem, aspirujícím na kodifikaci tohoto odvětví a jeho formální zakotvení v čínském právním řádu se v Číně doby císařské stal „autorský zákon Velké čchingské říše“, přijatý pouhý rok před pádem impéria, v roce 1910³. Tento zákon stavěl převážně na japonských a (podle japonského vzoru⁴) německých modelech, a prožil krátký a značně neplodný život, jak uvidíme dále. Historie autorského práva formálně srovnatelného se západním právním prostorem se tedy v imperiální Číně počítá na dny, spíše než na roky. Obsah tohoto zákona i podmínky, za nichž vznikal, budou rozebrány v dalším oddílu této kapitoly.

Zajímavější se ovšem jeví situace v případě autorského práva v materiálním smyslu. Slovy Qu Sanqiang: „Již dlouho je kontroverzní otázkou, zda ve feudální Číně právní ochrana autorského práva existovala, či ne. Někteří teoretikové totiž věří, že císařská Čína měla svůj vlastní systém ochrany autorského práva ještě předtím, než byl na počátku 20. století vyhlášen první čínský autorskoprávní kodex.“⁵ Skóre mezi zastánci a odpůrci se jeví podle dostupných materiálů v zásadě vyrovnané, s tím, že na stranu existence

---

¹ Qu, tamtéž, Alford, „To Steal a Book is an Ellegant Offense. Intellectual Property Law in Chinese Civilization.“, Stanford University Press, Stanford, 1995

² Brahm; Qu

³ Brahm, s. 63

⁴ Tomášek, M., „Dějiny čínského práva“, 2004, Academia, Praha

⁵ Qu, str. 1

autorskoprávního konceptu se kloní čínští autoři, jejichž práce jsou autorce k dispozici¹ a starší stručná studie Lawrence J. Brahma. Západní autoři, v čele s Williamem P. Alfordem a jeho dílem „To Steal a Book Is An Ellegant Offense“ (volně by se dalo přeložit jako: „Krádež knihy je zločinem gentlemanů“), jež si po celá devadesátá léta drželo pozici v podstatě jedné ze dvou rozsáhlejších západní monografií na téma autorských práv v Číně², nejdou naopak daleko pro tvrzení, že v Číně nebyla práva autorů až do vyhlášení Autorského zákona z roku 1910 chráněna *vůbec nijak*, že tento koncept není čínskému myšlení vlastní, a byl mu pouze vnucen západními mocnostmi v průběhu neslavného úpadku čínského státu v 19. století.

Faktem, který by měl mást především angloamerické právní teoretiky, je, že se čínský stát vždy velmi živě zajímal o legislativní regulaci vydavatelské činnosti svých poddaných. Již z doby dynastie Čchin (221-206 př. Kr.)³ existují historické doklady o „zájmu (dynastie) o distribuci psaných děl“⁴ a dynastie Chan (206 př. Kr.- 220 po Kr.)⁵ zakazovala „neautorizovaná vydání klasiků“⁶ (míní se kanonických, „klasických“ knih konfuciánské filosofie). Za Tchangů, v době, kdy byl vynalezen knihtisk, vydal v roce 835 císař Wendžung edikt, který se stal součástí Tchangského kodexu (tedy souhrnu v té době platného práva). V tomto ediktu zakazoval neoprávněné přetiskování klasických knih i některých dalších „politicky citlivých“ materiálů, jako byly kalendáře, astrologické almanachy a podobné práce, jejichž masové šíření na jihu říše způsobovalo v té době nemalé problémy. Astrologie, stejně jako počítání času, byla důležitá pro předpovědi budoucnosti – a tedy například i pádu dynastie –, kterým přikládalo obyvatelstvo velkou váhu⁷. Co se týče klasických spisů, jejich význam pro čínskou politiku tehdejší doby dobře shrnuje Fairbanks: „Zde se nabízel nástroj, jímž konfuciánský poradce mohl usměrňovat jednání císaře (...) panovalo přesvědčení, že kanonické knihy obsahují

---

¹ například Yang, Z., „China and the International Protection of Copyright“, s. 199, Journal of World Intellectual Property, vol. 3, issue 2, nebo Zheng Chengshi ve výše cit. publikaci, opačný názor zastává například příspěvek Zhang, Y., „China's Efforts for International Cooperation in Copyright Protection“ ve sborníku: Intellectual Property Rights and Communications in Asia: Conflicting Traditions, Sage Publications India, 2006

² druhou pak je práce Zhenga C., a Pendletona, M., 1991, „Copyright Law in China“, CHH International, Sydney

³ Fairbank

⁴ Alford, str. 13

⁵ ibid.

⁶ ibid.

⁷ Qu, str. 11 a dále, Alford, str. 13 a dále

tajemství a skryté významy, jež dokáže vyložit pouze erudovaný učenec.“¹ Tchangové postupem času dále zakázali neautorizovanou reprodukci dalších děl důležitých pro bezpečnost státu, jako byly mapy, edikty, právní normy, oficiální záznamy a materiály ke státním zkouškám, ke kterým postupně přibýly také pornografie, „dřábelské knihy a učení“ (v originále *yaoshu yaoyan*, do angličtiny pravidelně překládané jako „devilish books and talks“) a většina prací o buddhismu a taoismu – tedy publikace, podléhající státní cenzuře jako morálně nebo filosoficky nevhodný materiál. Podobné legislativní úsilí v podobě seznamu chráněných typů děl vyvíjely i všechny ostatní císařské dynastie až do poslední, Čchingské².

Počínaje dynastií Sung (960 – 1279 po Kr.) dokonce zavedli čínští císařové systém, který nařizoval vydavatelům děl na seznamu *registrovat* svá vydání těchto děl u příslušných úřadů. Jednalo se samozřejmě o princip povolovací, nikoli pouze registrační – primárním cílem bylo zajistit formou předběžné cenzury konformitu děl s oficiální ideologií státu. Již od poloviny dvanáctého století se objevují tištěná ujištění, že je dílo oficiálně registrováno. Tato ujištění jsou dále spojována s upozorněním, že není povoleno takto registrované dílo jakkoli přetiskovat³. Uvidí-li takovouto noticku autor z angloamerické právní oblasti, jistě mu připomene doložku copyrightu, typickou pro jeho právní systém. Je ovšem otázkou, zda tyto noticky sloužily k ochraně individuálních práv autorů, nebo alespoň nakladatelů, nebo pouze a výhradně k prosazování státní moci.

Jsou to paradoxně nicméně čínští, a nikoli angloameričtí autoři, kdo prosazuje tvrzení, že tyto doložky jsou dokladem existence autorských práv ve středověké Číně. Zatímco Alford tvrdí, že „prakticky všechny pokusy čínského státu poskytnout ochranu tomu, co dnes nazýváme duševním vlastnictvím, se až do dvacátého století zdají být namířeny v drtivé většině k cíli udržení císařské moci(,)“⁴ uznávaný čínský autor Zheng Chengshi ho obviňuje z předpojatosti a plamenně obhajuje existenci autorských práv v císařské Číně⁵. Debata se vede především o jedné z doložek z poloviny dvanáctého století, ve které

---

¹ Fairbank, J., Dějiny Číny, str. 80

² Qu, str. 11 a dále, Alford, str. 13 a dále

³ tamtéž

⁴ Alford, str. 17

⁵ Zheng C., „Further on Copyright Protection in Ancient China“, v: China Patents and Trademarks, 4/1996, str. 62-64

nakladatel mimo jiné varuje, jak uvádí Zheng, že „(autor) usiloval o vyčerpávající poznání klasiků a všechna jeho životní síla padla na tuto knihu (...) pokud jiní nakladatelé knihu přetisknou, změní její začátek či konec, zvětší či zmenší její význam (což autora poškodí) (...) vicekráli Zhejiangu a Fujianu byl zaslán oficiální dokument, požadující aby byl vydán rozkaz zakazující takovéto přetiskování a na důkaz (vydání tohoto rozkazu) vydáno potvrzení (...), desky těch, které to neodradí, a zvrhle se budou zákazu protivit, budou doufejme vypátrány a zničeny, jejich zločin odhalen a potrestání zajištěno.“¹ Zheng dále cituje další doložku, která dokonce podle něj výslovně hovoří o „pirátství“ a „plagiátorství“, kterému by dílo mohlo být vystaveno. V těchto doložkách vidí Zheng jasný doklad existence ochrany individuálních autorských práv ve středověkém čínském právním systému – ačkoli připouští, že šlo o ochranu incidenční, v normách, jejichž primárním cílem bylo „veřejnoprávními“ metodami chránit veřejné zájmy.

Zhengovu tvrzení, že „soukromá práva byla vytvářena (normami) práva veřejného jak v dávné minulosti, tak nyní,“² a že tudíž ochrana státních zájmů pomocí veřejnoprávních sankcí nemusí nutně znamenat neexistenci soukromých práv, a jejich současnou (byť ve většině případů výslovně nevyjádřenou) ochranu pomocí veřejnoprávních prostředků, se dá přiznat jistá přesvědčivost. I sám Alford, se kterým Zheng polemizuje, se ostatně ohrazuje proti zjednodušujícím tvrzením západních učenců, kteří čínské občanské právo císařských dob považují za „extrémně nerozvinuté“ a vysvětluje, že se většina norem, které tvoří náplň dnešního občanského práva, v Číně traktovala mimo psané právo, kde se vyskytovaly výhradně normy práva veřejného určené k jejich ochraně, což nicméně neznamená neexistenci občanskoprávních norem jako takových³. Názor, že dělení čínského práva na veřejné a soukromé je příliš zjednodušující a „západní“ pohled na věc, se traktuje i v české právní teorii⁴. Tvrzení, že autorské právo *mohlo* tímto způsobem existovat, však nicméně těžko může samo o sobě dokázat jeho existenci. Může ji jen naznačit. A věc má několik háčeků, o kterých se Zheng již nezmiňuje.

---

¹ Zheng, tamtéž, str. 63

² Zheng, tamtéž, s. 64

³ Alford, tamtéž, str. 10 a dále

⁴ Tomášek, Dějiny čínského práva

Za prvé podle jiných čínských autorů¹, především Zhang Yonghua, ačkoli bylo v Číně plagiátorství, tedy vydávání cizího díla za vlastní, vždy odsuzováno jako nemorální, pouhé *kopírování* díla s uvedením autora jména bylo naopak přijímáno a vítáno jako prostředek šíření vědomostí nejen veřejností, ale i samotným autorem, který „(..) pokud jsou jeho díla uchválena, vytištěna a rozprášena do nejzazších koutů říše, zemře šťastný se založenýma rukama“² (zde Zhang cituje jiného akademika, citujícího staré čínské přísloví). Nezdá se, že by takový přístup svědčil o prostředí, kde existuje myšlenka ochrany ekonomických práv autora k jeho dílu vůbec. Koneckonců se jednalo o feudální společnost, která výslovně stavěla svou existenci nikoli na obchodu a průmyslu, nýbrž na zemědělství, a tudíž nebyla ve stadiu vývoje, které obvykle spojujeme s duševním vlastnictvím³. Koncept ochrany morálních práv existovat jistě *mohl*, a podle zmíněných „ochranných doložek“ se zdá, že nacházíme i sporadické důkazy o jakémisi úsilí o ochranu autora práva na autorství a integrity jeho díla, nicméně je nutné si uvědomit, že se nacházíme v prostředí determinovaném konfuciánskou filosofií, která stavěla na tradici a inovaci viděla spíše jako jev nežádoucí⁴, která kladlo důraz na kolektivní „zájmy celku“, a jemuž nikdy nebyla blízká „evropská“ myšlenka ochrany individuálních práv, a to jakýchkoli.⁵

Za druhé, za takových okolností jistě není překvapivé, že, jak Alford konstatuje, pokusy o efektivní vynucení zmíněných „autorskoprávních“ doložek – tedy těch, netýkajících se pouze zájmů říše, ale i zájmů autorových – byly „izolované, ad hoc, a stejně dobře mohou být připisovány faktu, že (..) soukromí vydavatelé a místní úředníci byli často jedna a táž osoba“⁶, a tedy měli jedinečnou možnost pokoušet se chránit svá vlastní práva (alespoň morální) prostředky jinak určenými pouze k ochraně veřejného práva. Podle Alforda fungovala ochrana soukromých obchodních zájmů nakladatelů či knihkupců pouze v rámci některých snah o zavádění monopolů.

---

¹ kromě dále zmíněného se o věci zmiňuje například Qu

² Zhang, Y., „China's Efforts for International Cooperation in Copyright Protection“, str. 158

³ Qu, str. 4

⁴ například Tomášek

⁵ Qu, *ibid.*

⁶ Alford, *ibid.*, str. 14

Za třetí, ani jeden z autorů se nezmiňuje o jakékoli ochraně děl *jiných*, než byla ta uvedená na oficiálním seznamu děl řekněme „politicky důležitých“, což také příliš nesvědčí pro fakt existence individuálních práv autorských. A konečně, co se týče praxe, ani systém cenzury a ochrany proti kopírování oficiálních děl nefungoval příliš efektivně: zhroutil se například během vlády dynastie Ming (1368-1644)¹, a ačkoli byly za neoprávněné přetiskování stanoveny poměrně kruté tresty jako sto ran bambusovou holí, či vyhnanství, zřejmě stále existovalo.²

Probíhající akademické debaty se zdají být do značné míry ovlivněny i faktory mimoprávními: téměř každý z autorů se především zdá mít svůj vlastní náhled na věc (at' už motivovaný jakýmikoli důvody), který touží především prosadit, čímž se, jak to velmi pregnantně vyjádřil Zheng, aniž si ovšem zřejmě uvědomil, že mluví i sám o sobě, dopouští „omylu ve formální logice (své práce) tím, že si na samém začátku stanoví své závěry“³. Můžeme-li ale výsledek těchto debat shrnout, dalo by se říci, že ač je možné, že morální práva autorů byla v Číně císařských dob pojmem známým – minimálně jako kategorie morální, na některých místech a v některých dobách snad i právní – jejich ochrana byla uskutečňována nesoustavně, velmi omezeně, a rozhodně netvořila v žádném smyslu „systém“. To vše v zemi, kde kopírování děl bylo činností spíše vítanou, která podle všeho probíhala v masovém měřítku i u děl oficiálně zakázaných z důvodů veřejného zájmu. To vše pravděpodobně z důvodů jak ekonomických, tak především kulturních: ačkoli si čínský lid jistě cenil svých básníků a učenců, nechápal podle všeho to, že by ze svých děl měli profitovat jinak než morálně. Filosofie konfucianství navíc kladla pramalý důraz na postuláty, které bývají uváděny jako dva ze základních pilířů myšlenky práv duševního vlastnictví v západním světě: nutnost podpory inovace, a osobní prospěch jednotlivce jako základ prospěchu celé společnosti, a ošklivila si soudní pře, které rozhodně nepokládala za vhodný či běžný prostředek ochrany práv jednotlivce⁴.

---

¹ Qu, str. 13, kde cituje dílo Zhenga a Pendletona

² Alford, str. 14

³ Zheng, *ibid*, str. 64

⁴ Tomášek

1.3 Autorské zákony z roku 1910 a 1928: plody „století smluv“

Tento čínský přístup k záležitosti práv duševního vlastnictví nepůsobil žádné problémy, dokud Čína setrvala na stanovisku, které adresoval císař Čchien-lung z dynastie Čching v roce 1793 britskému králi Jiřímu III.: „Máme vše, co potřebujeme. Nepřikládáme žádný význam podivným a důmyslným předmětům, a nemáme žádný užitek z výrobků vaší země“¹. Přesněji řečeno, dokud Čína setrvala na tomto stanovisku a byla dostatečně silná na to, aby si ho vynutila. Už o půl století později, po opiové válce, ale byla situace drasticky odlišná.

Do poloviny 19. století se obchod mezi Čínou a zbytkem světa omezoval na obchod surovým hedvábím, čajem a opiem (které do Číny dovážela z Indie britská východoindická společnost), odehrávající se výhradně přes čínské zprostředkovatele, nazývané *hong*². Úroveň západních investic v Číně byla minimální, a případné problémy (například podvodné vydávání obchodovaného čaje za jiný druh vyšší kvality) se řešily na bázi podvodu, nikoli porušení práv duševního vlastnictví³. Ale ačkoli snad Čína neměla potřebu žádných „důmyslných výrobků“ západního průmyslu, rozhodně mělo její obyvatelstvo, zvláště v jižních provinciích, potřebu indického opia. Podle čínských zákonů byl jeho dovoz protiprávní – což ovšem britským obchodníkům nebránilo se v něm angažovat. Když čínské úsilí zarazit tyto praktiky diplomatickou cestou selhalo, následovala opiová válka (1839-42). V ní bylo čínské císařství, které se nemohlo se svým konfuciánským důrazem na zemědělství proti průmyslu a minulost proti budoucnosti s technicky stále vyspělejšími západními mocnostmi vojensky měřit, Británií drtivě poraženo. Následovalo to, čemu dala později historie jméno „století smluv“: čínské císařství bylo donuceno uzavřít pro ně značně pokořující smlouvy nejprve s Británií, a posléze i s dalšími Evropskými zeměmi a USA. V nich, kromě „exterritoriality“, tedy vynětí cizinců v Číně z jurisdikce čínských úřadů a soudů, prosadili „západní barbaři“ především podmínky obchodní: otevření některých přístavů, volný obchod bez zprostředkovatelů, přes něž se do té doby obchod výhradně odehrával, nižší cla⁴.

---

¹ Alford, str. 30

² Fairbank, Dějiny Číny, str. 228 a n.

³ Alford, str. 34

⁴ Fairbank, Dějiny Číny, str. 232 a n.

Obchodní kontakt se západem se stal nepříjemnou realitou, která se odehrávala podle pravidel vítězů.

A tato pravidla čím dál více zahrnovala i ochranu duševního vlastnictví, v té době prudce se rozvíjející právní odvětví – stačí zmínit jen rok 1883 a Pařížskou úmluvu, či rok 1886 a úmluvu Bernskou. Západním obchodníkům připadaly jejich požadavky naprosto oprávněné a přirozené, aniž se ptali po tom, jaké pocity vyvolávají v druhé straně. Číně, která se v druhé polovině 19. a prvních letech 20. století jen pomalu industrializovala a v níž probíhal urputný boj mezi tradičním konfuciánským náhledem na svět a pokusy o „westernizující“ reformy, Číně zmítané čas od času rozsáhlými povstáními a prohrávající jednu válku za druhou¹, musely naopak připadat spíše jako vyděračské pokusy útočníků, prakticky okupujících části jejího území, o její další ožebračování. Jinými slovy, probíhalo cosi jako kontinentální drift odehrávající se v prostoru právních řádů, a Čína se autorské právo učila, jak to opisuje Alford, „před namířeným ústím pistole“².

Potřeba právní reformy se nakonec stala příliš zřejmou, a nátlak západu příliš velkým. Na přelomu 19. a 20. století podepsala Čína sérii mezinárodních smluv o právech duševního vlastnictví s Británií, USA a Japonskem³. V těch se v roce 1903 zavázala k ochraně autorských práv „stejným způsobem, jaký bude použit u ochranných známek“⁴, což byl ovšem poněkud výsměch: zákon o ochranných známkách vznikl mezitím v bolestech, a o jeho obsah se vedly nekonečné tahanice mezi západními „poradci“ a čínskými vládními úředníky⁵. Čínští autoři – a tehdy už se začínala formovat nová vrstva „neúřednické“ čínské inteligence, novinářů a spisovatelů, která se chtěla a mohla žít svými duševními výtvoři⁶ – neměli na ochranu svých práv šanci. Situaci cizinců, snažících se o ochranu svých autorských práv v Číně té doby, pak nejlépe ilustruje příklad amerického nakladatelství G. & C. Merriam, které se pokusilo o vydání dvojjazyčného Websterova slovníku v Číně. Značně do tohoto projektu investovalo, aby posléze zjistilo, že jeho produkt v Číně již uvedlo na trh místní vydavatelství Commercial Press – navíc pod téměř

---

¹ tamtéž

² Alford, kap. 3: Learning the Law at Gunpoint

³ Qu, str. 21

⁴ Alford

⁵ Alford, str.38 a n.

⁶ Qu, str. 21, o tomtéž hovoří i Fairbank v Dějinách Číny

identickým logem. Merriam zažalovalo Commercial Press za porušování jak ochranné známky, tak autorských práv. Zástupce žalované strany přednesl u čínského soudu řadu argumentů, od „spoléhání na doslovný výklad omezených (ochranných) klauzulí po okázalou chválu Commercial Press za vlastenectví, s nímž zpřístupňují (čínské veřejnosti) vědomosti z ciziny“¹, a v podstatě vyhrál: soud sice zakázal používání loga, slovník se nicméně prodával dál bez něj, neboť nebyl shledán dílem, patřícím do omezeného okruhu děl, která byla smlouvou z roku 1903 chráněna². Jediným efektivním systémem ochrany autorského práva (a duševního vlastnictví vůbec) v Číně prvních let dvacátého století tak nakonec byl ten, jenž si západní „mocnosti“ mezi sebou založily systémem bilaterálních smluv. Ten se ovšem týkal pouze státních příslušníků západních států³.

Autorský zákon, přijatý nakonec roku 1910 jako součást širší čchingské reformy práva, nepřinesl prakticky žádné zlepšení: již ve své době byl označován za „dočasný a experimentální“ a krom toho „nemáme k dispozici žádné důkazy o tom, zda byl efektivně implementován“⁴. Vzhledem k tomu, že pouhý rok po jeho vyhlášení následovala revoluce a dvacet let zmatků, lze o tom zřejmě značně pochybovat. Zákon však představoval jistý precedens: především byl první vlaštovkou toho, co by se dalo označit za čínský autorskoprávní systém. Sám o sobě také představoval zřejmě dobrý kus legislativní práce – „jeho ustanovení byla dobře uspořádána“⁵. Stavěl na japonských a německých vzorech a autorovi zaručoval ochranu jeho „základních práv“⁶ po dobu jeho života a 30 let po jeho smrti. Prostředkem ochrany byly především pokuty za nezákonné užívání děl. Pracoval také s kategorií výjimek z autorského práva ve veřejném zájmu. Zákon nicméně svou omezenou ochranu vztahoval jen na Číňany – neaspiroval na to, aby jakýmkoli způsobem prováděl ustanovení smlouvy z roku 1903, nebo jinak chránil práva nečínských autorů⁷.

Po dvou desetiletích zmatků a krvavých bojů, která následovala, se o reinstalaci a reformu právního řádu, a novou podobu autorskoprávního systému v Číně pokusil Kuomintang

---

¹ Alford, str. 43

² Alford, str. 43

³ Alford, str. 42

⁴ Qu, str. 22

⁵ tamtéž

⁶ tamtéž, str. 21

⁷ Alford, str. 42

(KMT) svým autorským zákonem z roku 1928. Ten si opět mnoho půjčoval z japonského a německého práva. Byl nicméně založen – což je pro kontinentální evropské právo netypické¹ – na principu formálnosti vzniku autorského práva: díla musela být registrována u Ministerstva vnitra², aby jim mohla být ochrana poskytnuta. Tento princip je ale, jak jsme již viděli, pro čínské právo klíčový, a i za dob KMT byl, stejně jako ve středověku, zřetelně motivován snahou o cenzuru „ideologicky nevhodných“ materiálů³.

Do pojmu díla zákon zařazoval „knižní, hudební, fotografická, užitého umění, sochařská a jiná technická, literární nebo umělecká“⁴ díla⁵ (připomeňme si ovšem, že Čína v té době nebyla stranou bernské úmluvy⁶ a její ustanovení, podrobněji specifikující okruh chráněných děl, se na ni nevztahovala). Čínským autorům poskytovala soudní ochranu jejich práv opět ve lhůtě končící 30 let po jejich smrti. Dokonce poskytoval omezenou ochranu i dílům cizích autorů, ovšem za podmínky vzájemnosti ochrany v dotyčné zemi, a pouze dílům „užitečným pro čínský lid“⁷(!), a pouze po dobu deseti let. Nechránil také většinu práv týkajících se překladů cizích literárních děl⁸.

Horším problémem, než byly podivné principy ochrany, bylo ovšem praktické prosazování zákona. To silně pokulhávalo, nejen kvůli pokračujícím bojům, jak s vnějšími (japonská invaze do Mandžuska v roce 1931), tak vnitřními (kampaň, která usilovala „vymýtit komunisty“⁹) silami⁹, ale hlavně protože čínské prostředí nebylo na jakýkoli „moderní“ zákon podle západních vzorů zkrátka a jednoduše připraveno. K tradičnímu konfuciánskému odporu k soudním přím (jakožto výrazu porušení „božského řádu“ na zemi¹⁰), stále rozšířeného mezi drtivou většinou čínského obyvatelstva mimo „sofistikované měšťany“¹¹, se přidávala neznalost konceptu autorského práva jako takového a neuvěřitelně malý počet soudů – Čína jich ještě v roce 1946 měla pouhých

---

¹ Telec, I., Tůma P., „Autorský zákon. Komentář“, C.H. Beck, Praha, 2007

² v originále Ministry of Internal Affairs

³ Alford, str. 51

⁴ Alford, str. 50

⁵ Qu, str. 26

⁶ zdroj: oficiální webové stránky WIPO, na:

http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=15

⁷ Alford, str. 50

⁸ ibid.

⁹ Alford, str. 53

¹⁰ Tomášek

¹¹ Alford, str. 54

479. A málokterý byl personálně vybaven skutečnými právníky¹. Těžko se tedy lze divit prohlášení ve zprávě jinak benevolentní subkomise americké Národní komise pro zahraniční obchod z roku 1945 ve věci patentů, ochranných známek a autorského práva, které cituje Alford: „(...)at’ je zákon sebeúplnějš, nemá žádnou cenu, pokud není prosazován.“²

1.4 1949 – 1990: trnitá cesta od autorského zákona k autorskému zákonu

Mizerná existence autorského zákon z roku 1928 skončila s vyhlášením diskontinuity právního řádu komunisty na počátku roku 1949, neuvěřitelného „skoku“, jímž komunistický režim zrušil *najednou* veškeré právo, které kdy v Číně do té doby existovalo. Sliby konstrukce nového právního řádu byly ovšem přehnané. Některé zákony po padesáti letech stále ještě čekají na svou „rekonstrukci“³.

Následovalo bezmála desetiletí pokusů o „budování“ práva a právních norem po sovětském vzoru⁴. Právo duševního vlastnictví stálo téměř na konci pomyslné „fronty“ právních norem, které čekaly na své obnovení, a autorské právo si stálo ještě hůře, než ostatní části PDV: zatímco ČLR přijala například alespoň rámcovou úpravu patentového práva (jejíž praktické využití ovšem bylo mizivé), autorské právo – nebo to, co z něj v socialistických podmínkách plánované ekonomiky a absolutní ideologické dominance státu zbývalo – bylo v téměř deseti letech až do Kampaně proti pravičákům z let 1957-58⁵ regulováno pouze mimoprávně, prostřednictvím závěrů ze sjezdů, prohlášení, případně prostřednictvím rozborů právní teorie⁶. Dlužno dodat, že se tehdejší práva autorů omezovala – opět podle sovětského vzoru – pouze na právo na jakési „základní platby“ (*gaofei*, samozřejmě fixně stanovené a velmi nízké), převážně kalkulované podle počtu výtisků jejich děl, a na právo autora zamezit protiprávnímu zásahu do integrity jeho díla. I tato minimální práva však podléhala absolutní kontrole státu, který, jak poznamenává Alford, „ostatně stejně kontroloval veškeré oficiální publikační kanály“⁷.

---

¹ Alford; Qu

² Alford, str. 53

³ Qu, str. 33-34

⁴ Alford, str. 57

⁵ Fairbank, str. 407

⁶ Alford, str. 59-60

⁷ Alford, str. 59

Během padesátých let se začala vyvíjet jakási forma „smluv“ s autory, které ovšem měly blíže spíš k jakýmsi „potvrzením vztahů legitimizovaným státním plánem (hospodářství)“¹, než ke klasickému soukromoprávnímu institutu smlouvy. A jak poznamenává Qu, pokud se během padesátých let objevovala nějaká regulace autorského práva, nezabývala se ani jeho definicí, ani případným postihem za jeho porušení². Takový vývoj jistě čtenáře z evropské země s komunistickou zkušeností nepřekvapí.

Zatímco východní Evropa se ale po polovině padesátých let začala vzpamatovávat a směřovat k jisté politické a ekonomické oblevě, v Číně následovalo utužení dosahující přímo katastrofických rozměrů. Pouhý rok poté, co se v roce 1956 objevil první dokument, oficiálně se zabývající autorskými právy v Číně (a to dokonce i právy cizinců)³, zahájila Mao Ce-tungova vláda takzvanou Kampaň proti pravičákům, namířenou proti nespokojeným intelektuálům. Následovalo to, co Fairbanks ve svých Dějinách přezdívá „dvacet ztracených let“ – Velký skok (1958-60), krátká chvíle oddechu, a Kulturní revoluce (1966-76)⁴. Vzhledem k tomu, že v Číně té doby vládly doktríny jako „pohrdání právem“⁵, a velká část obyvatelstva Číny trpěla nedostatkem základních životních potřeb, není divu, že tak sofistikovaný právní koncept, jakým je autorské právo, mající navíc ve svém základu individualistickou filosofii autorství a práv z něj pocházejících, byl potlačován, jak jen bylo možno. Vyplácení autorských odměn bylo sníženo na minimum a dodržování v předchozím období uzavřených „smluv“ bylo zcela závislé na vůli státu a strany⁶. Panující atmosféru dobře ilustruje populární přísloví z dob Kulturní revoluce: „Je snad zapotřebí, aby ocelářský dělník podepisoval ocelový ingot, který vyrobí během plnění svých povinností? Pokud ne, proč by se měl této výsadě těšit příslušník inteligence?“⁷ Kromě toho ani nebylo příliš na pořadu dne samo užívání děl: „skoro na vše, co by Západ nazval kreativní literaturou, bylo pohlíženo jako na buržoazní liberalismus, a šíření a publikace takových děl byly omezovány(,)⁸ a mezi lety 1966 až 1971 například byly

---

¹ Alford, str. 60

² Qu, str. 36

³ Qu, tamtéž

⁴ Fairbank

⁵ Tomášek

⁶ Alford, str. 63-65

⁷ Alford, str. 65

⁸ Qu, str. 39

zakázány veškeré divadelní produkce mimo osm modelových klasických čínských oper¹. Vzhledem k uzavřenosti čínského režimu a jeho nedůvěře vůči okolnímu světu² je jasné, že o ochraně autorských práv cizích státních příslušníků během těchto desetiletí je zbytečné mluvit.

Po smrti Mao Ce-tungově a po roce 1978, kdy faktickou vedoucí pozici ve státě zaujal Teng Siao-pching, začala Čína nabírat reformní kurz a více se otevírat okolnímu světu³. Součástí těchto reforem byl i větší důraz, kladený na inovaci a pokrok, a podpora „intelligence“, skupiny společnosti v minulých dvaceti letech pronásledované⁴. A toto směřování začalo brzy dostávat i hmatatelnější podobu. První vlaštokou byl po roce 1977 „alespoň nominální“⁵ návrat k vyplácení autorských odměn podle systému, fungujícího v padesátých letech. V roce 1979 také Čína uzavřela se Spojenými státy obchodní dohodu, ve které obě strany uznávaly význam ochrany práv duševního vlastnictví a zavazovaly se je chránit prostředky, dostupnými jejich právním řádům.

To samo o sobě jistě nebylo z čínské strany mnoho. Ještě v těchto letech zaznívala totiž z Číny prohlášení o tom, že „všechny plody intelektuální tvorby jsou společným dědictvím lidstva“⁶. Nakonec ale Čína pocítila absenci autorskoprávních norem jako příliš silnou překážku pro vstup tolik potřebných západních technologií a vydala se na nelehkou cestu k prvnímu reálně fungujícímu autorskému zákonu ve svých dějinách. Úkol, který si na sebe vzala, byl, jak Alford konstatuje, heroický: s minimem zkušeností se tu „vynalézala“ složitá cesta mezi potřebami povolna se liberalizujícího trhu na straně jedné a ideologickou linií „čínského socialismu“ na straně druhé⁷, kombinovaná ještě o složitosti postavení rozvojové země v poslední čtvrtině dvacátého století. Již v roce 1979 byla na příkaz samotného Tenga⁸ ustavena pracovní skupina (small group) pro výzkum autorského práva, která byla pověřena vypracováním návrhu autorského zákona. Proces rekonstrukce autorského práva však z řady důvodů nebyl tak rychlý a přímočarý jako u

---

¹ Alford, str. 63-64

² Fairbank

³ Fairbank

⁴ Alford, str. 65

⁵ Alford, str. 66

⁶ Qu, str. 39

⁷ Alford, str. 66-67

⁸ Alford, str. 76

ostatních odvětví práva duševního vlastnictví¹. Zatímco zákon o ochranných známkách byl přijat již roku 1982 a patentový o dva roky později v roce 1984, autorský zákon čekal na své přijetí dalších šest let.

Autorská práva byla čínským občanům přiznána – jako individuální občanská práva v rámci občanského zákoníku² vůbec poprvé v čínské historii – už článkem 94 Obecných principů občanského práva, tedy obdobou čínského občanského zákoníku, vydanou v roce 1986³. Ten ovšem pouze konstatoval, že „občané a právnické osoby“ požívají „práva autorského (copyrightu)⁴ a jsou oprávněny osobovat si autorství, vydávat a publikovat svá díla a obdržet za ně zákonnou odměnu.“⁵ Ovšem až do autorského zákona nebyly vydány žádné předpisy provádějící toto ustanovení a „úřady se mohly při pokusech o řešení 500 soudních případů a 400 správních řízení, které se vyskytly během čtyř a půl let do nabytí účinnosti autorského zákona, spolehnout sotva na více než na politiku Komunistické strany a vlastní smysl pro spravedlnost“⁶, což logicky vedlo k tomu, že, slovy čínských odborníků, „vyřešení některých případů trvalo léta.“⁷

Legislativní proces týkající se autorského zákona označil jeden z čínských vrcholných představitelů přívlastkem „nejkomplikovanější v historii ČLR“⁸ Důvodů bylo jistě mnoho: obavy z toho, že by Čína zkrátka na nákup některých autorských práv řečeno lidově „neměla“, což by mohlo brzdit její hospodářský růst, i obavy ze zavádění konceptu soukromého majetkového práva do stále ještě socialistické ekonomiky⁹. A v neposlední řadě brzdily přijetí zákona i tradičně čínské (a současně také komunistické) koncepty: potřeba ideologické kontroly publikovaných děl a nezvyk na koncept autorských práv jako takový¹⁰. Výsledkem byly v průběhu let více než dvě desítky pracovních verzí zákona, mnohé z nich značně odlišné¹¹. Andrew Mertha ve své publikaci „Politics of Piracy“

---

¹ Mertha, s. 121

² respektive jeho čínské varianty, občanské právo Číny není zcela kodifikováno (zdroj: Wikipedia na: http://en.wikipedia.org/wiki/General_Principles_of_Civil_Law_of_the_People%27s_Republic_of_China)

³ Alford, str. 66-77

⁴ Zde není zcela jasné, zda se jedná o „amerikanizující“ překlad Alfordův, nebo o autentické znění čínského textu.

⁵ Alford, str. 77

⁶ Alford, str. 77

⁷ tamtéž

⁸ tamtéž

⁹ Alford, str. 77

¹⁰ Mertha, str. 119

¹¹ Alford, str. 77

dokonce uvádí, že se Čína nakonec rozhodla pro přijetí autorského zákona až v situaci, kdy druhý možný scénář představovalo přijetí pouze mezinárodních autorskoprávních smluv a tím vlastně pronikání velmi vysokých standardů ochrany do národního právního řádu, a že se všeobecně soudilo, že ‚domácím‘, „snadněji kontrolovatelným“¹ zákonem se lépe odstraní tvrdosti mezinárodních smluv². Navíc podle Merthy přijetí autorského zákona v roce 1990 do velké míry uspíšil vnější tlak: Spojené státy začaly v roce 1989 trvat na přijetí zákona jakožto na podmínce obnovení dvoustranné obchodní dohody mezi oběma zeměmi³.

1.5 1990 – 2008: od autorského zákona k autorskoprávnímu systému

Původní autorský zákon (AZ) však obsahoval mnoho sporných bodů a čelil kritice jak zvnějšku, tak zevnitř ČLR. Jak poznamenává Qu, „poskytoval (čínským autorům) ve skutečnosti mnohem omezenější rozsah práv, než podle své rétoriky, i většiny úvodních komentářů doma i v zahraničí, poskytovat měl“⁴. Některé námitky autorů byly zahrnuty do zákona již během dokončovacích prací na návrhu před jeho přijetím. Například se jednalo o článek 32 tehdejšího AZ, který osobám, přetiskujícím dílo nebo jeho ukázkou, ukládal povinnost žádat autora o povolení k přetiskování díla a platit mu autorskou odměnu, nebo o článek 35 AZ, který dával autorům vůči výkonným umělcům, provozujícím jejich díla, práva na udělení souhlasu a na odměnu⁵. Některé námitky však zahrnuty nebyly. V AZ zůstávaly díry, kterými bylo možno obcházet některá podstatná autorská práva. Tak například čl. 16, pojednávající o zaměstnaneckém díle, stanovil, že „dílo, vytvořené občanem v průběhu plnění úkolů zadaných mu (právníckou) osobou nebo jednotkou⁶ bez právní subjektivity se považuje za dílo zaměstnanecké. Autorské právo k takovému dílu náleží podle příslušných ustanovení zákona jeho autorovi, za předpokladu, že (právnícká) osoba nebo jednotka bez právní subjektivity bude mít právo přednostního užití díla v rámci svých profesionálních aktivit“⁷. Široká definice

---

¹ Mertha, str. 123

² tamtéž

³ tamtéž, str. 124

⁴ Qu, str. 45

⁵ Mertha, str. 124-125

⁶ v orig. „unit“, přeložitelné také jako orgán, útvar, zde není jasné, zda se zde jedná spíše o státní orgány, nebo o pracovní jednotky (*tan-wei*), fungující v Číně.

⁷ Qu, str. 45

„zaměstnavatele“ jako pracovní jednotky, v nichž v době přijetí AZ byli v Číně organizováni téměř všichni, ve spojení s omezeními autorského práva k užití díla ve veřejném zájmu¹, která byly rovněž konstruována velmi široce, nabízela, jak shodně tvrdí autoři zabývající se tematikou AZ z roku 1990, prostor k bezplatnému užívání „zaměstnaneckých“ děl téměř kýmkoli. Čl. 22 AZ, stanovil výjimku z autorského práva ve veřejném zájmu slovy: „užití zveřejněného díla státním orgánem pro účely výkonu jeho úředních povinností“². Tyto „úřední povinnosti“, a ani pojem „státního orgánu“ ovšem podle Qu nedefinoval ani zákon, ani sekundární normotvorba. Část teorie se kloní k závěru, že se jednalo pouze o orgány soudního typu a přetiskování děl by se vztahovalo pouze k plnění jejich povinností, část teorie ovšem tvrdí, že zákon neposkytuje pro takto úzký výklad oporu³. Qu k tomu poznamenává: „Neurčitá ustanovení (autorského) zákona o omezení autorského práva⁴ mimo jiné dávala ‚státním orgánům‘, které v té době prostupovaly většinou čínského politického, ekonomického a společenského života, právo pořizovat neautorizované kopie materiálů, s pouze nejvážnější z ochranných upozornění, že nemají ‚bezduvodně‘ porušovat práva (autorů).“⁵ Nicméně dodává, že hlavním omezením (ekonomických) práv autorů byl již od padesátých let trvající systém limitovaných autorských odměn *gaofei*, který autorům poskytoval jen „velmi skromné a jednotné odměny stanovené státem bez ohledu na individuální hodnotu díla“⁶.

Dalším vysoce sporným bodem se stal čl. 43 zákona, který obsahoval jinou výjimku z práva autorského ve veřejném zájmu: „rádiová nebo televizní stanice, která odvysílá pro nekomerční účely již publikovaný zvukový záznam, nemusí získat povolení, ani platit odměnu autorovi záznamu, výkonnému umělci, nebo jeho výrobcí.“⁷ Jinou slabinou pak byla velmi úzká definice pojmu „díla“. Výčet typů děl byl taxativní a zdaleka neobsahoval všechny typy děl, jak je postulují mezinárodní úmluvy⁸.

---

¹ autor zde používá termínu amerického právního systému „fair use“

² Qu, str. 46

³ Qu, str. 46 a pozn. pod čarou č. 146

⁴ Autor zde používá výrazu „fair use“, typického pro angloamerickou právní oblast.

⁵ Qu, str. 130

⁶ tamtéž

⁷ Mertha, str. 126

⁸ viz znění AZ 1990, které cituje Qu

Velmi sporné bylo podle AZ 1990 i postavení počítačového programu v právu ČLR. Ten byl sice výslovně chráněn čl. 3 AZ, dále v zákoně se ovšem jeho ochrana neobjevovala¹. Mertha uvádí, že dle jeho čínských zdrojů důvodem, proč počítačové programy (software) nebyly do AZ zahrnuty, bylo že „(na konci 80. let) v Číně vlastně ani žádný software neexistoval“². Možná ale, že přesnější by bylo říci, že v Číně 80. let *dosud* žádný software neexistoval. Jak uvidíme dále, jedním z velkých odpůrců reformy AZ se v Číně 90. let podle Merthy stalo Ministerstvo strojího a elektronického průmyslu, které mělo velký zájem na bezplatném importu a šíření softwaru ve státních podnicích ČLR³.

Kromě toho AZ 1990 opět, v čínské historii už po několikáté, kladl důraz na tradiční princip kontroly ideologicky „škodlivých“ děl mj. i prostřednictvím autorského práva. Čl. 4 AZ z roku 1990 proto stanovil, že „díla, jejich vydání nebo distribuce, které odporují zákonu, nejsou chráněna (...) majitelé autorských práv nesmějí porušit výkonem svých práv Ústavu, zákony, nebo veřejný zájem.“⁴ Mertha uvádí, že toto ustanovení bylo výsledkem „kompromisu“ v debatě, probíhající po červnových událostech roku 1989⁵ mezi konzervativními silami ve vládě, které cítily potřebu zahrnout do autorského zákona i „ideologickou správnost“ děl, a jejich odpůrci, tedy advokáty „moderního“ konceptu autorského práva, kteří navrhovali řešení těchto otázek spíše ve trestním zákoně⁶.

Značná část sporných ustanovení AZ ovšem nebyla trnem v oku jen domácím autorům: také se odchylovala od mezinárodního standardu ochrany, především od Bernské úmluvy⁷. Čína v roce 1990 dosud nebyla smluvní stranou, takže ji zpočátku teoreticky nic nenutilo svůj standard měnit. Vzpomeňme, že podle Merthy dokonce svůj autorský zákon přijala jako nástroj „obraný“ proti pronikání mezinárodních standardů ochrany do svého právního řádu. V první polovině devadesátých let však už ČLR výrazně zajímalo zapojení se do mezinárodních obchodních a právních struktur, dokonce do takové míry, že byla její snaha označována za „horečku GATT“⁸. Autorský zákon a jeho fungování byly ČLR

---

¹ tamtéž

² tamtéž

³ Mertha, str. 127

⁴ Qu, str. 46

⁵ mediálně velmi dobře známý masakr studentů na náměstí Tchien-an-men 4. 6. 1989, viz Fairbank, str. 468 a n.

⁶ Mertha, str. 125

⁷ Mertha, tamtéž

⁸ Mertha, str. 127

rozsáhle konzultovány s experty ze Světové organizace duševního vlastnictví. Kromě toho, z obchodního a technologického hlediska zůstávaly nejvýznamnějším zahraničním partnerem Spojené státy, které vyvíjely na ČLR politický tlak na zvýšení úrovně ochrany autorských práv jak před přijetím zákona, tak po něm¹. V roce 1991 se naplno rozběhla americko-čínská jednání o právu duševního vlastnictví, jejichž nejpodstatnější součástí bylo tehdy právo autorské. V roce 1992 se Čína stala stranou Bernské úmluvy². Ve stejném roce podepsala se Spojenými státy MoU (Memorandum of Understanding, Memorandum, či Prohlášení o porozumění), ve kterém se zavázala k ochraně práv duševního vlastnictví způsobem, který dokonce přesahoval závazky z multilaterální dohody TRIPS – která přitom nebyla dosud účinná, nehledě na to, že Čína nebyla stranou GATT, v jejímž rámci byla TRIPS obsažena. Okolní tlak na Čínu se postupně zvyšoval spolu s tím, jak se dále otevírala světu, jak se v průběhu devadesátých let rozvíjely moderní technologie a jak vzrůstala celosvětová ekonomická propojenost.

Částečné řešení některých problémů představovala sekundární novotvorba: přijetí Prováděcího nařízení k AZ, Nařízení o softwaru a Nařízení o implementaci mezinárodních smluv. Řešení však byla dočasná a ne zcela vyhovující, a poslední z nařízení dokonce samo nový palčivý problém čínského autorského práva, takzvaný dvojí standard ochrany, vytvořilo³.

Sekundární normotvorba ovšem nemohla sama o sobě zákony změnit. Prováděcímu nařízení k AZ se tedy například podařilo vyjasnit některé nejasnosti ohledně výjimek z práva autorského, s čl. 43 a jasně konstatovaným právem k vysílání zvukových záznamů bez autorova povolení či jeho práva na odměnu však už nemohlo dělat nic.

Nařízení o softwaru vznikalo poměrně ztěžka. Jak zde již bylo zmíněno, Mertha uvádí, že silnou opozici představovalo Ministerstvo strojíňho a elektronického průmyslu (MSEP), které dlouho setrvalo na názoru, jež by se dal shrnout do následujícího prohlášení, jež údajně učinil jeden z jeho zástupců při vyjednávání s americkou stranou: „Nemůžeme si dovolit platit autorské poplatky, nechceme je platit, a navíc nás k tomu nemůžete

---

¹ Mertha, str. 122-133

² Zdroj: oficiální webové stránky WIPO na adrese:

http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=15

³ Mertha, str. 124- 127, Qu, str. 46-48

přinutit.¹ Zmíněný úředník prý dodal, že problém softwaru je interní záležitostí čínského práva a Spojené státy nemají právo se do těchto záležitostí vměšovat. MSEP dokonce prosazovalo právní kvalifikaci softwaru jako „nástroje“ („tool“) a nikoli jako literárního díla, tedy tak, jak na něj začala v 90. letech pohlížet doktrína v mezinárodním měřítku². Tímto přístupem trpí i Nařízení o softwaru, kde podstata softwaru není definována. Kromě toho je v něm zřejmá snaha po primarizaci veřejného zájmu. Qu v této souvislosti cituje např. čl. 31, který uvádí, že „podobnosti“ v počítačových programech, které vyplývají „z nutnosti provádění národních opatření, zákonů, norem a regulace“ (policies, laws, rules and regulations, opět velmi široce interpretovatelný termín), nejsou porušením autorských práv k existujícímu softwaru³.

Co se týče Nařízení o implementaci mezinárodních smluv, sice jeden problém vyřešilo, ale ke vzniku jiného tím současně přispělo. Toto nařízení totiž jako první zavedlo do čínského práva tzv. dvojí standard ochrany, který pak trápil domácí autory až do zásadní reformy autorského zákona roku 2001. Jinými slovy: nařízení stanovilo aplikační přednost mezinárodních smluv o autorském právu před domácím právním řádem. Tato aplikační přednost se odvozovala dále i z americko-čínského MoU, kde byly mezinárodní autorskoprávní smlouvy označeny za „mezinárodní smlouvy podle čl. 142 Obecných principů občanského zákoníku ČLR“, tedy za smlouvy s aplikační předností. Ustanovení MoU se plně uplatnilo po přijetí Bernské a dalších úmluv ČLR. (Pařížská úmluva platí v Číně již od roku 1985; Čína je dále podle literatury stranou mj. Římské úmluvy na ochranu výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací z r. 1961, a Ženevské úmluvy na ochranu výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému kopírování z r. 1971⁴). Výsledkem bylo, že čínský AZ fungoval přesně opačně, než měl: místo aby odstraňoval tvrdosti (především ekonomické) mezinárodního práva a nahrával šíření levných technologií v Číně za jakousi „čínskou zdi“ národního zákona, při určité

---

¹ Merta, str. 128

² tamtéž

³ Qu, str. 47

⁴ viz Yang, Zewei, China and the International Protection of Copyright, str. 205 a 207; webové stránky WIPO nicméně Čínu jakožto smluvní stranu Římské úmluvy neuvádějí

vyšší (byť z hlediska ostatního světa možná nedostatečné) úrovni ochrany práv domácích autorů, chránil domácí autory *méně*, než jejich západní protějšky.¹

Čínská Národní správa práv autorských (NCA, v anglických textech označovaná jako National Copyright Administration), zřízená už v roce 1985 aby se stala mj. i hlavním garantem přípravy AZ 1990, se v roce 1998 pustila do přípravy návrhu velké reformy čínského AZ. Reforma, která po dalekosáhlých debatách nakonec v roce 2001 vstoupila v platnost, důkladně změnila celý AZ. Společným jmenovatelem této změny se stalo sjednocení dvojího standardu směrem vzhůru, tak, aby byla čínským autorům poskytnuta v Číně stejná úroveň ochrany jako autorům cizím. (Současně novela zakomponovala do čínského práva ochranu autorských práv v prostředí počítačových sítí, aby tak vyhověla požadavkům dohody TRIPS.)²

V tomto exkurzu jsme se od přijetí čínského AZ 1990, respektive od okamžiku přijetí první čínsko-americké obchodní dohody v roce 1979, dosud věnovali pouze legislativnímu zakotvení systému autorského práva v ČLR. V tomto ohledu je možné prohlásit, že Čína urazila za o něco více než dvacet let obrovský kus cesty. Výborně to shrnuje H. J. H. Wheare: „Před dvaceti lety Čína neuznávala vlastnictví jako takové, natož pak vlastnictví duševní. Dnes má Čína v zásadě důvěryhodný systém práv duševního vlastnictví zahrnující patenty, ochranné známky a v menší míře i autorská práva.“³

Jak systém fungoval – a funguje – v praxi, je otázkou zcela jinou a pro Čínu mnohem méně příznivě zodpověditelnou. Některé čínské publikace (např. výše citovaná monografie Zhenga a Xue) ji decentně opomíjejí a soustřeďují se, pokud jde o fungování v praxi, hlavně na náčrt institucionálního zajištění fungování autorského práva v Číně. „Západní“ publikace nabízejí naproti tomu pohled do zákulisí fungování celého systému. Merta hovoří o problémech, vznikajících převážně na lokální úrovni. Podle něj neefektivnost vynucování autorských práv na území Číny je věcí jak tradiční (kulturní) a politickou – zde zmiňuje rozporuplnost podpory, kterou centrální čínské vedení poskytlo např. novele AZ: na jednu stranu se Čína toužila zapojit (a zapojila) do struktur WTO, a

---

¹ Mertha, srov. dále Zheng, Chengshi a Xue, Hong, *Chinese Intellectual Property Law in the 21st Century*, Sweet&Maxwell Asia, Hong Kong, 2002, str. 6

² Mertha; Zheng

³ Wheare, H. J. H., „Intellectual Property: China's Unrewarded Efforts“ in *China Law and Practice*, Hong Kong, září 1995, str. 17, citovaný v Qu, str. 51

to implikovalo i konvergenci se standardem ochrany autorského práva, obsaženým v dohodě TRIPS. Na straně druhé někteří členové čínské Státní rady prý označovali novelu za zákon, který se jim snaží vnutit „lidé v bílých košilích a v oblecích, kteří Číně prodávají věci, které stojí mnoho tun rýže a jsou (jednoduše) moc drahé.“¹ Lokální vedení potom necítí motivaci bojovat proti porušování autorských práv na své úrovni. Kromě toho se Mertha obsáhle zabývá neefektivností (především) administrativního zajištění fungování autorských práv. Jiný (čínský) autor zmiňuje problém rozvojové země na poli mezinárodního obchodu, či globalizace². Problému fungování ochrany čínských autorských práv v praxi bude detailněji rozebrán v závěru této práce.

Nyní se pojdme podívat blíže na současný koncept práv autora a jejich ochrany v čínském právu.

---

¹ Mertha, str. 130

² např. Pang, Laikwan v „Cinema and Collectivity in China“

2. OCHRANA AUTORSKÉHO PRÁVA V DNEŠNÍ ČÍNĚ

Motto: „Na legislativní úrovni je ČLR jednou ze zemí ochraně autorského práva na světě nejoddanějších.“¹

2.1 Legislativní rámec: pozitivní právo

Čínský normotvorný systém je třístupňový, a tři stupně má tudíž i hierarchie právních norem v Číně platících. Na prvním stupni stojí celonárodní parlament (Národní lidové shromáždění, NLS) a zákony jím vydané, na druhém stupni pak celonárodní nejvyšší administrativní orgán – Státní rada. Ta je oprávněna vydávat obecné (administrativní opatření a nařízení) i konkrétní (rozhodnutí a příkazy²) právní akty, které musejí být v souladu se zákony. První dva stupně představují současně základ pro rozhodování čínských soudů. Na třetí stupni pak stojí souřadně: za prvé ministerstva a jiné ústřední správní úřady s dílčí věcnou působností, a za druhé místní legislativní a administrativní orgány (provinční a obecní zastupitelstva a úřady). Soudy se normami, vydanými těmito orgány, mohou ve své praxi řídit, „pokud je to nutné“, ale nesmějí své výroky zakládat výhradně na takových pramenech práva.³

Nejdůležitějším pramenem autorského práva je v ČLR na celonárodní úrovni samozřejmě již probíraný **autorský zákon z roku 1990**, po důležité novele z roku 2001 (nadále na něj bude odkazováno jako na **AZ 2001**). Struktura zákona je následující: má 61 článků, rozdělených do šesti kapitol: I. obecná ustanovení; II. autorské právo; III. licenční a převodní smlouvy; IV. zveřejnění (vydání), provozování (provádění), zvukové a obrazové záznamy a vysílání; V. právní odpovědnost a prostředky donucení; VI. doplňková ustanovení⁴. Na první pohled se tedy zákon již v systematické poměrně liší od české úpravy v zákoně 121/2000 Sb. o právu autorském a právech souvisejících. Na druhý pohled už v hrubých rysech podobnost shledáme. Chybí dělení na Právo autorské a Práva související – ta jsou zařazena v čínském AZ 2001 v kapitole IV., v níž nalezneme současně také důrazně vyjádřená práva autorů vůči jednotlivým držitelům práv souvisejících, která

¹ Pang, Laikwan, „Cinema and Collectivity in China“, str. 109

² v orig. „measures and regulations“ a „decisions and orders“

³ Zheng a Xue, str. xxxv

⁴ v angličtině: General Provisions; Copyright; Copyright Licensing and Assignment Contracts; Publication, Performance, Sound Recording and Video Recording and Broadcasting; Legal Liabilities and Enforcement Measures; Supplementary Provisions

zřejmě zákonodárce shledal v čínském prostředí, s tradičně složitým vztahem k autorskému právu, za nutné explicitně zakotvit.

V kapitole I. AZ 2001 nalezneme kromě obecných ustanovení o působnosti zákona a o kolektivní správě také obecnou definici díla, stejně jako toho, co dílem není. V kapitole II. je obsažen výčet autorských práv morálních i ekonomických, spolu s ustanoveními o autorství, spoluautorství, a ustanoveními, obsaženými v českém zákoně pod hlavičkou Dílu sedmého Hlavy první, tedy Zvláštních ustanovení o některých dílech. V kapitole III. je upravena smlouva licenční a smlouva převodní – čínské právo totiž autorovi umožňuje jeho práva ekonomická jak převést na jinou osobu, tak této osobě pouze licenční smlouvou poskytnout právo dílo užit. Kapitola V., která stanoví jednotlivé způsoby porušení autorského práva i důsledky porušení, bude rozebrána později. Z kapitoly VI. stojí za zmínku výkladové ustanovení čl. 56, které podává legální definici termínů „autorské právo“ a „copyright“ jako obsahově totožných pojmů, a proklamativní ustanovení čl. 60, které ukládá státním zaměstnancům, do jejichž pravomoci spadá provádění zákona, povinnost nepodplatitelnosti, sebekázně, oddanosti plnění svých povinností a poskytování „civilizovaných služeb“.

AZ 2001 je kratší a stručnější než český zákon. Je ovšem třeba si uvědomit, že podstatnou roli v legislativním procesu ČLR hraje Státní rada a její právní akty, a číst tudíž zákon spolu s jeho **prováděcím nařízením z 2. 8. 2002**¹ (nadále bude zkracováno jako „**PN 2002**“), novým nařízením, které po jedenácti letech a dlouho očekávaném vstupu Číny do Světové obchodní organizace (WTO) v roce 2001 nahradilo platné prováděcí nařízení z roku 1991, jímž se zabývá literatura. PN 2002 obsahuje důležité definice pojmů díla a druhů děl, tvůrčí duševní činnosti, díla, jehož autor není znám, a pro cizince zvláště důležitou definici toho, kdy je dílo občana jiného státu považováno za prvotně publikované na území ČLR.

Zákon v anglickém znění je možno najít na webových stránkách mnoha různých organizací: dobrou databázi čínské, do angličtiny přeložené, autorskoprávní legislativy včetně AZ 2001 a PN 2002 je možné například najít na serveru chinaculture.org, serveru čínského Ministerstva kultury. Autentická znění zákonů a paralelní překlad do angličtiny je

---

¹ U tohoto i dalších nařízeních a zákonů, nebude-li uvedeno jinak, je uváděno datum platnosti, nikoli účinnosti.

pak možno nalézt například na výborném právním informačním serveru Pekingské univerzity chinalawinfo.com.

Kromě AZ 2001 a PN 2002 regulují oblast autorského práva v Číně i další zákony a nařízení. Ze zákonných a dalších norem přijatých NLS jsou to především **Obecné principy občanského zákoníku** a jejich čl. 94, **Trestní zákon**, a **Rozhodnutí ohledně ochrany bezpečnosti na internetu**, přijaté 28. 12. 2000. Z druhotných norem správního práva, vydaných Státní radou pak **Nařízení o ochraně počítačových programů** z roku 2001 (rovněž zde bylo nahrazeno starší nařízením z počátku 90. let poté, co se Čína stala členem WTO), **Nařízení o implementaci mezinárodních smluv** z roku 1992, **Nařízení o celní ochraně práv duševního vlastnictví** z roku 2003, **Nařízení o publikacích** a **Nařízení o filmech** (obě z roku 2002), **Nařízení o zvukových a obrazových záznamech**, také z roku 2002 a **Nařízení o ochraně děl tradičního umění a řemesel** (folklóru) z roku 1997.

Nejdůležitějšími multilaterálními mezinárodními smlouvami v oblasti ochrany autorského práva, jsou pro Čínu: dohoda **TRIPS** (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights), k níž ČLR přistoupila 11. 12. 2001, **Bernská úmluva**, která v Číně platí od roku 1992, **Ženevská všeobecná úmluva o autorském právu z r. 1952**, k níž přistoupila také v roce 1992, a **Ženevská úmluva na ochranu výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému kopírování z r. 1971**, jejíž stranou se stala roku 1993.¹ Z dohod, přijatých v nedávné době, pak **WCT**, tedy Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o právech autorských, a **WPPT**, tedy Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech. Smluvní stranou obou dohod se ČLR stala v červnu roku 2007.

Důležitou roli v praxi hrají i terciární prameny práva, vydané Národní správou práv autorských (NCA)².

---

¹ Kompletní seznam mezinárodních smluv v oblasti práv duševního vlastnictví, jichž je ČLR stranou, lze nalézt např. na zmíněných stránkách chinalawinfo.com, nebo v dokumentu Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (MPO) „Informace o možnostech ochrany práv duševního vlastnictví v Číně“, dostupném na webových stránkách MPO, Dvoustranné vztahy se zeměmi Asie a Tichomoří, na adrese <http://www.mpo.cz/dokument25474.html>.

² Zheng a Xue, str. 4

2.2 Legislativní rámec: principy

2.2.1 Systémové odlišnosti

Tolik tedy alespoň ve stručnosti k legislativnímu rámci fungování čínského autorského práva. Nyní by bylo záhodno vyložit principy systémového fungování čínského autorského práva v jejich odlišnosti i podobnosti ve vztahu k právu českému, a některé další principy především s důrazem na definici základních pojmů, důležitých pro ochranu autorských práv.

Právo současné ČLR ve svém souhrnu je unikátní směsicí tradičního a moderního, východního a západního, prvků konfucíánské morálky, elementů dobře známých z právních řádů zemí bývalého „socialistického tábora“ a norem umožňujících fungování tržní ekonomiky – zkrátka právním vyjádřením pokusu, kterému čínská vládnoucí elita ráda přezdívá „socialismus s čínskými rysy“¹ a populární rčení v Evropě „kapitalismus s vedoucí úlohou strany“². Samozřejmě, že je v oblasti právních norem zřejmý určitý nivelizační trend, který jistě souvisí mj. i s tzv. globalizací světové ekonomiky, do níž se Čína v posledních letech zapojuje³. V oblasti práv duševního vlastnictví, je tento trend více než zřejmý a souvisí pravděpodobně nejen s postupným zapojováním se do světového obchodu a posunu od socialistického hospodářství směrem k tržní ekonomice⁴, ale i s vnějším tlakem západních zemí a především Spojených států amerických na konformitu čínské autorskopravní teorie a praxe se západními standardy⁵. Qu k tomu poznamenává: „Ve srovnání se západní jurispudencí si čínské (autorské) právo a teorie nevyvinuly dostatečné filosofické zázemí. Ve většině ohledů jsou ovlivněny, nebo i určeny požadavky čínské tradiční kultury a politické reality. Nicméně co se týče autorských práv (...), jsou čínské právo i teorie blíže evropské kontinentální tradici, než právu angloamerickému, ačkoli byly druhým jmenovaným zvláště v posledních letech silně ovlivněny.“⁶

---

¹ např. Qu, str. 53

² Autorka neuvádí tento bonmot proto, aby čínský systém jakkoli hodnotila, ale proto, aby způsobem blízkým evropskému vnímání vyjádřila jeho smíšenou povahu.

³ např. Pang, Laikwan, v cit. článku

⁴ Qu, str. 69 a n.

⁵ na tomto stanovisku se shodují Alford, Mertha i Qu

⁶ Qu, str. 143

Přesto si čínské autorské právo oproti evropskému, potažmo českému, uchovává řadu specifík. Malým příkladem může být detailně propracovaná právní ochrana folklórních děl, jejichž pravost a kontinuita jejich vytváření je současně garantována a kontrolována státem¹, zatímco v právním řádu ČR se ochrana folklórních děl omezuje na povinnost užívat jich způsobem, nesnižujícím jejich hodnotu, podle §3 b) AZ. Existují ale i příklady mnohem všeobecnějšího a systémovějšího rázu.

Snad vůbec největší odlišností systému je čl. 1 AZ 2001, který deklaruje způsobem typickým pro socialistické zákonodárství, že jeho účelem je „ochrana práv autorů k jejich vlastním literárním, uměleckým a vědeckým dílům a práv autorskému právu příbuzných, podpora vzniku a šíření děl, která *přispějí ke budování socialistické hmotné a duchovní civilizace a prosazování rozvoje a rozkvětu socialistické kultury a věd.*“ (Kurzíva autorčina.) Je zde jasně vidět rys, uváděný západními autory jako typický komponent socialistických konstrukcí autorského práva, a to sice snaha zdůraznit „společenský pokrok“ položit obecné zájmy společnosti na přední místo – a „harmonizovat je“ (alespoň teoreticky) s individuálními zájmy autora². Tento „dualismus“ základních objektů ochrany (práva autora – zájem společnosti) je ovšem, jak poznamenává Qu, spíše zástěrkou pro státní centralismus³.

Velká role státu v čínském autorském právu je zřejmá i z čl. 4 AZ 2001, který stanoví, že „díla, jejichž zveřejnění nebo rozšiřování je zákonem zakázáno, ochrany podle tohoto zákona nepožívají“. Z této zákonné formulace zjevně vyplývá, že autorská práva nejsou v tomto kontextu individuálními, nezadatelnými právy, kterých nemůže být v principu nijak zbaven a jež stát pouze svými zákony uznává (ač je třeba říci, že je-li jeho dílo v rozporu se zákonem, ani v evropských podmínkách omezené svobody slova nebude fungování některých z jeho práv v praxi umožněno), nýbrž právy, která požívají ochrany především z vrchnostenského rozhodnutí státu je zákonem chránit.

Takový přístup k autorským právům ovšem může přinášet v praxi značné problémy. Ilustrovat je lze například na díle slavného kanadského ilustrátora Tavise Coburna, nazvaném „Mao Jordan“, plakátu, zobrazujícím Mao-ce Tunga v čelence Nike, držícího

---

¹ viz Nařízení na ochranu folklóru, na http://www.chinaculture.org/gb/en_customer/2003-09/25/content_43047.htm

² Qu, str. 57, který cituje dílo Plomana, E. W. a Hamiltona, L. C. „Copyright – Intellectual Property in the Information Age“, Routledge & Kegan PCBI, Londýn, 1980

³ Qu, str. 71

pod paží tenisku stejné značky. Kanada je stranou Bernské úmluvy, a autorovi se nabízí jistě možnost vysvětlit svůj počín jako umělecké dílo, jež má provokovat diváka k zamyšlení nad současnou situací Číny, její ideologií i ekonomikou. Ale pravděpodobnost, že by takové dílo čínská státní moc cenzurovala (a že by tedy vzhledem k čl. 4 AZ 2001 *nebylo* dílem chráněným na území ČLR autorským právem), je zřejmě velká. A i pokud by cenzurováno nebylo, stěží si lze představit, že by se Mao Jordon vtěsnil do omezení čl. 1 jako dílo podporující „budování socialistické civilizace“. Na druhou stranu, Bernská úmluva má jako smlouva podle čl. 142 Obecných principů občanského práva aplikační přednost před zákonem. Tavis Coburn je vyhledávaným výtvarníkem značek, jako je právě Nike. Není tedy zcela nemožné, že by se neautorizované kopie jeho Mao Jordona objevily na čínském trhu. Takový případ by byl nepochybně velmi komplikovaný.¹

2.2.2 Pojem a práva autora v čínském právu

Jednou z dalších poměrně markantních odlišností, která vděčí za svou existenci specifickému zakotvení současného čínského autorského práva v prostoru mezi evropskou a angloamerickou tradicí, je legální definice pojmu autora. Zatímco český AZ stanoví ve svém §5 odst. 1, že autorem díla je „fyzická osoba, která dílo vytvořila“, a staví tak jednoznačně na linii evropské kontinentální doktríny „objektivní pravdivosti autorství“, jakožto „pojetí, uznávajícím bezpodmínečnou ontologickou závislost existence díla na projevu tvůrčích duševních schopností jeho autora“², kdy právnická osoba může pouze nabýt oprávnění k výkonu autorových majetkových práv a originálním subjektem není ani v případě děl zaměstnaneckých,³ v čínském právu není tato teoretická koncepce provedena důsledně. Balancuje na hraně pojetí angloamerického „copyrightu“, který se nedá označit jako právo autorské, ale právo k dílu, které se stává „samostatnou entitou“⁴ (a kde tedy nelze v pravém smyslu hovořit o právech autorských, ale o právech k dílu).

---

¹ Tisíceré díky kolegovi Dannymu Friedmannovi z Nizozemí, na jehož blogu IP Dragon jsem o této hříčce našla první zmínku (<http://ipdragon.blogspot.com/2008/01/does-chinas-copyright-law-has-sense-of.html>), dále je možné najít dílo mj. na webu samotného Tavisu Coburna (www.taviscoburn.com) a množství dalších webů, kde je diskutováno.

² Telec, Tůma, Komentář, str. 91

³ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křešťanová, V. „Autorský zákon. Komentář a předpisy související“, Linde, Praha, 2005, str. 64

⁴ Qu, str. 143

Tak sice uznává v čl. 11 AZ 2001, že autorem je „ten občan, jenž dílo vytvořil“, současně ale konstatuje ve druhém odstavci téhož článku, že pokud je dílo „vytvořeno v souladu s úmyslem a pod dohledem a na zodpovědnost právního subjektu nebo jiné organizace, takový právní subjekt nebo organizace bude považován za autora díla“¹.

Jak může subjektem autorského práva být organizace, která není právnickou osobou, a tudíž není vůbec subjektem práva, je z právního hlediska poněkud záhadou. Tento přístup je zato zřejmě prakticky velmi funkční vzhledem k realitě čínského ekonomického systému, kde stále existuje velice silný státní sektor, jehož jednotlivé jednotky však nejsou jen státními orgány a nevykonávají jen vůli státu, a nemohou tedy být se státem ztotožněny. Jak poznamenává Qu, „jednotky, které nejsou právnickými osobami, nejsou tradičním občanskoprávním institutem, ale socialistickou realitou“².

Podobná zvláštní situace vzniká i v případě děl zaměstnaneckých. AZ 2001 ponechal v platnosti velmi široké vymezení zaměstnavatele, kterým může být opět jak právnická osoba, tak jednotka bez právní subjektivity (organizace – viz výklad o AZ 1990 v části 1 této práce). Dělí pak autorská díla do dvou kategorií. Na širší kategorii, do níž spadají „díla vytvořená v průběhu plnění úkolů zadaných (autorovi právnickou) osobou nebo jednotkou³ bez právní subjektivity,“ tedy „zaměstnanecká“ díla v širším smyslu, u nichž je jejich autorem fyzická osoba, která dílo vytvořila, a „zaměstnavatel“ má pouze právo dílo užít v rámci své činnosti. A na kategorii „užší“, kterou tvoří vyjmenovaná díla, především technické nákresy, plány, mapy a počítačový software, a také díla, o nichž tak stanoví zákon. U těch pak autorovi náleží *pouze právo osobovat si autorství k dílu*, a všechna autorská práva ostatní, včetně morálních, náleží *originárně* jeho zaměstnavateli.

Vymezení státu jako subjektu autorského práva, je v AZ 2001 nejasné. Na právní akty státu a jiné „dokumenty legislativního, administrativního, nebo soudního charakteru“ se zákon podle svého čl. 5 odst. 1 vůbec nevztahuje. Vzhledem k tomu, že státní organizace jsou samy subjekty práv autorských, aniž by k tomuto potřebovaly nutně právní subjektivitu, nepřipadá stát v úvahu jako subjekt autorského práva ani v tomto případě.

---

¹ „Where a work is created according to the intention and under the supervision and responsibility of a legal entity or other organization, such legal entity or organization shall be deemed to be the author of the work.”

² Qu, str. 146

³ v orig. „unit“, přeložitelné také jako orgán, útvar, není však jasné, zda se zde jedná spíše o státní orgány, nebo o pracovní jednotky (*tan-wei*), fungující v Číně.

Stát se podle čl. 19 odst. 2 AZ 2001 stává subjektem ekonomických práv pouze po zániku takové jednotky v případě, že nemá jiného právního nástupce. U osob fyzických je podobně možné uvažovat o problému odúmrti, či vzdání se dědictví. V tomto případě není jasné, jestli ekonomická práva autora zanikají, či se jejich subjektem stává stát.¹

Toto „balancování“ na hraně mezi dvěma koncepcemi autorského práva je mj. zřejmé i z čl. 10 AZ 2001, který dříve, než podává výčet osobnostních a majetkových práv, zdůrazňuje, že tato práva jsou součástí „pojmu copyright“, který posléze v čl. 56 ztotožňuje s pojmem „autorské právo“. Čl. 10 podává výčet všech autorských práv, aniž by je dělil do kategorií „osobnostní“ a „majetková“. Fakticky však zákon funguje na principu dualismu osobnostních (body 1-4 čl. 10) a majetkových (body 5-17 čl. 10) práv. Zcizování, poskytování užívacích práv a právní nástupnictví se tak týká pouze druhé skupiny. Jak již bylo uvedeno, u „majetkových“ práv je možné jak převést právo dílo užít, tak v duchu doktríny „copyrightu“, tedy práva k dílu, převést právo jako takové na jiný subjekt. „Čínská právní teorie se v této oblasti stává ‚mixem‘ rozdílných, často protichůdných teorií“² a pozitivní právo tento „mix“ zjevně odráží.

Formulačně se práva autora v českém a čínském AZ v hrubých rysech shodují, čínský AZ 2001 ovšem nemá „vyšší taxonomickou jednotku“ práva dílo užít, pouze v bodech 5-17 čl. 10 definuje jeho jednotlivé „modality“, dílčí práva – právo na rozmnožování a rozšiřování díla, atp. Z důvodů obsáhlosti tohoto tématu zde bohužel čínské legální definice jednotlivých dílčích práv nemůžeme podrobněji rozebírat. Dodejme jen, že byla do AZ přidána novelou z roku 2001 z důvodu velmi roztržité soudní interpretace jednotlivých pojmů³ - čínské soudy jsou podle dostupných zdrojů dosud značně špatně vybaveny teoretickými znalostmi z oblasti autorského práva.

2.2.3 Princip neformální ochrany v autorském právu ČLR

Jednou ze základních podobností moderního čínského autorského práva autorskému právu ČR je naopak samotný princip ochrany autorských děl. Autorské právo ČLR je

---

¹ Qu, str. 147

² Qu, str. 169

³ Zheng a Xue, str. 11

v duchu kontinentální tradice – a na rozdíl od historických autorských zákonů – vybudováno na principu neformálnosti ochrany. Čínský AZ 2001 se ovšem od českého AZ liší v tom, že konstruuje principy ochrany v několika kategoriích podle státní příslušnosti autora. Co se týče autorů domácích, AZ 2001 stanoví ve svém čl. 2, že „díla čínských autorů, právnických osob nebo organizací, publikovaná i nepublikovaná, požívají ochrany autorských práv podle tohoto zákona“.

Ochrana práv autorů nečínských, pokud jsou státními příslušníky, či mají trvalý pobyt na území, signatářských států mezinárodních dohod v oblasti autorského práva, je v Číně zajištěna jak zákonem samým, tak právě mezinárodními smlouvami, neboť podle v této práci již zmíněného čl. 142 Obecných principů občanského práva mají aplikační přednost před zákonem, pokud zákon stanoví něco jiného než mezinárodní smlouva.

Z hlediska principu neformálnosti ochrany je ovšem zajímavé především postavení eventuálních cizinců – bezdomovců, nebo osob, u nichž platí, že stát, jehož jsou občany nebo trvalými rezidenty, není stranou multilaterálních dohod, ani s Čínou nemá uzavřenu dohodu bilaterální. V tomto případě se podle čínského práva uplatní fakticky vzato princip formální ochrany, neboť autorská práva podle čínského AZ jim vznikají pouze v případě, že je jejich dílo originárně publikováno na území ČLR. Takovým dílem je, poznamenejme, podle čl. 8 PN i dílo, které bylo v ČLR publikováno do třiceti dní od data své první publikace.

2.2.4 Autorské dílo v právu ČLR – rozsah ochrany

O pojmu díla je možno v některých jeho aspektech (ve smyslu díla jako výsledku tvůrčí duševní činnosti autora – viz níže) mluvit jako o jedné z principiálních shod autorského práva ČLR s právem českým. Současně je ale i jednou z oblastí, kde se čínské právo od českého poměrně zásadně liší – a to svým přístupem ke kategorizaci děl, která je dle autorčina názoru způsobila limitovat ochranu autorských práv. Proto považuje za nutné pojem díla v AZ 2001 a PN 2002 zmínit. Bohužel není v možnostech této práce zabývat se tímto právním pojmem a jeho komparativistikou s českou úpravou podrobně.

Dílem se zabývají čl. 3-6 AZ 2001a čl. 2 a 4 PN 2002. Čl. 2 PN 2002 definuje pojem „díla“ v souladu s čl. 2 odst. 2 bernské úmluvy jako „originální výsledek tvůrčí duševní činnosti na poli literárním, uměleckém nebo vědeckém, pokud jsou schopna zachycení v určité hmotné podobě.“ PN 2002 co se týká pojmu díla (alespoň v anglické verzi) nepoužívá přesný ekvivalent znění §2 českého AZ, podle něžž musí být dílo „zachyceno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě“, je však svým vyzněním velmi podobné. Srov. komentář k AZ od Telece a Tůmy, kde se uvádí, že vyjádření v objektivně vnímatelné podobě „povahově vždy představuje zhmotnění (materializaci) nehmotného předmětu“¹, a fakt, že čínské PN 2002 nepožaduje přímo zachycení díla do hmotného předmětu pro jeho vznik (což by bylo plně v souladu s bernskou úmluvou²), ale pouhou *možnost* tohoto zachycení.

Čl. 3 AZ 2001 stanoví výčet kategorií autorských děl. Čl. 3 se svou konstrukcí velmi liší od právní konstrukce platné v ČR. Právní úprava česká stanoví v §2 AutZ generální klauzuli, doplněnou demonstrativním výčtem forem, v nichž dílo nacházíme. Mimo demonstrativní výčet (dílo slovesné, hudební, dramatické aj.) uvádí český AutZ „vyšší“ druhové roztrídění děl³ na díla literární, jiná umělecká a vědecká. V tom se s ním čínský AZ 2001 shoduje. Na rozdíl od zákona českého však AZ 2001 neuvádí jednotlivé „formy“ (v dikci čínského zákona), či „nižší“ kategorie děl jako demonstrativní výčet, ale výčet, který je ve své podstatě taxativní. Čl. 3 bod 9 sice uvádí kategorii „jiná díla, která jsou stanovena zákonem nebo správním nařízením“. Taková kategorie umožňuje postupné rozšiřování ochrany na další předměty (např. pokud se objeví nové druhy děl v souvislosti s technologickým rozvojem). Ve stávajícím stavu však *zákon žádná jiná, než uvedená díla nechrání*. Zdá se, jako by se v otázce kategorií autorských děl opět projevovala snaha čínského státu kontrolovat projevy svých občanů a uchovat si postavení entity, která práva udílí, spíše než aby je zaručovala.

Kategoriemi chráněných děl podle AZ 2001 jsou díla „psaná“ a díla „ústní“ (v české terminologii obojí díla slovesná), díla hudební, dramatická, choreografická a akrobatická,

---

¹ Telec, Tůma, Komentář, str. 22

² viz bernská úmluva na stránkách WIPO,

http://www.wipo.int/treaties/en/ip/berne/trtdocs_wo001.html#P85_10661

³ Telec, Tůma, Komentář, s. 15

quyi (specifická lidová forma uměleckého projevu, pohybující se na hranici dramatu, písně a textu, jež by se v některých svých formách vzdáleně dala připodobnit českému melodramu¹), díla umělecká a architektonická, fotografická, kinematografická a díla vyjádřená procesem obdobným kinematografii, technická projektová dokumentace („engineering designs“), a návrhy produktů („product designs“), mapy, plány, náčrtky a jiná grafická díla a modely, a konečně počítačový software. Adaptace, překlady a jiná díla vzniklá zpracováním díla jiného, chrání čl. 12 zákona v jiném kontextu. Představuje tak výjimku z taxativního výčtu kategorií děl, předvídanou čl. 3 bodem 9. AZ 2001.

Zákonná ustanovení čl. 3 dále specifikuje čl. 4 PN 2002, který obsahuje demonstrativní výčet toho, co se rozumí jednotlivými kategoriemi. Lze spekulovat, že by se přes tyto otevřené výčty prováděcího nařízení dal vyřešit problém s novými, do stávajících kategorií nezapadajícími díly.

Je pravdou, že je AZ 2001 poskytována ochrana poměrně širokému výčtu děl, rozhodně širšímu než byla ochrana poskytovaná AZ 1990. Přibyla díla architektonická a akrobatická (akrobacie je jednou z ceněných specialit čínské kultury²), technická dokumentace.

Nicméně se ze všech dostupných pramenů zdá, že například stále nejsou chráněna čínská díla užitého umění (!). Zheng a Xue k tomu poznamenávají, že jsou v praxi čínská díla užitého umění chráněna jako díla „umělecká“ a dokládají to na soudním případě (*Hu Sansan v. Qiu Haisuo*), týkajícím se kostýmů, kde soud rozhodl, že tyto kostýmy jako díla užitého umění spadají do otevřeného výčtu děl „uměleckých“ podle čl. 4 PN 2002. Zheng a Xue ale předepisují, že ochrana je poskytována dílům, jejichž „umělecká a praktická povaha je neoddělitelná“³. Je zřejmé, že v uvedeném případě soud volí flexibilní přístup a dotváří neúplný výčet děl v AZ 2001. Zda ovšem v praxi bude či nebude konkrétní dílo představovat pro soudy předmět ochrany, či nikoli, je nejisté. Dodejme ale, že zahraniční díla užitého umění spadají do režimu Prováděcího nařízením k mezinárodním autorskoprávním smlouvám, které jim poskytuje 25letou dobu ochrany.

---

¹ viz. Zheng a Xue, str. 8, pozn. pod čarou 4

² tamtéž, str. 8

³ Zheng a Xue, str. 9 a 10

2.3 Právní instituty sloužící k ochraně AP

2.3.1. Institucionální rámec ochrany AP

V ochraně autorského práva se v ČLR uplatňuje několik typů institucí. Kromě arbitráže a ostatních neinstitucionálních metod řešení sporů (které jsou podle zpráv z praxe spolu s přímým kontaktem s porušitelem práva zhusta neúčinnější a nejčastější metodou řešení sporů¹), hrají roli kolektivní správa práv autorských, správní orgány a soudy rozhodující v civilních a trestních věcech². Důležité jsou i orgány celní správy, které jsou podle čínského celního zákona a nařízení o celní ochraně práv duševního vlastnictví oprávněny zabavit dovážené nebo vyvážené zboží porušující autorská práva³.

2.3.1.1 Kolektivní správa

Organizace kolektivní správy autorských práv jsou v ČLR zatím podle dostupných pramenů tři: Autorskoprávní asociace literární činnosti („AALČ“, v originále Music Copyright Association), Asociace hudebních práv autorských („AHPA“, v originále Literary Work Copyright Association)⁴ a v roce 2008 založená Asociace kolektivní správy autorských práv ke zvukovým a obrazovým (audiovizuálním) dílům („AKSAV“, v orig. Audio and Video Copyright Collective Management Association)⁵. Zdá se, že kolektivní správa hraje ve vývoji čínského autorskoprávního systému výrazně pozitivní roli a její význam vzrůstá. V roce 2001 Zheng a Xue oslavovali fakt, že se AHPA podařilo v květnu téhož roku vybrat autorské poplatky za reprodukovanou hudbu od 63 provozovatelů hotelů (v celé Číně)⁶. Podle zpravodajského serveru Chinadaily.com platí v současnosti AHPA autorské poplatky alespoň většina velkých hotelů, obchodních domů a supermarketů v Pekingu a Shanghai⁷. V letošním roce nově zřízená AKSAV oznámila, že

---

¹ Materiál Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (MPO) „Informace o možnostech ochrany práv duševního vlastnictví v Číně“, dostupný na webových stránkách MPO, „Dvoustranné vztahy se zeměmi Asie a Tichomoří“, na adrese <http://www.mpo.cz/dokument25474.html>.

² Zheng a Xue, str. xxxvi

³ Zpráva OECD z roku 2007 „The Economic Impact of Counterfeiting and Piracy – Part II: Efforts to Combat Counterfeiting and Piracy“, v sekci „China – Legal and Regulatory Framework“

⁴ Zheng a Xue, str. 32

⁵ zdroj: zpravodajský server Chintechnews.com, „China Audio & Video Copyright Collective Management Association Established“ na adrese: <http://www.chintechnews.com/2008/06/03/6824-china-audio-video-copyright-collective-management-association-established/>

⁶ Zheng a Xue, str. 32

⁷ Chinadaily.com, 2. 9. 2007, na: http://www.chinadaily.com.cn/china/2007-09/02/content_6073626.htm

pouze v Pekingu hodlá zažalovat na 300 provozovatelů karaoke barů. Ti měli po více než dvacet let možnost provozovat hudbu bez placení poplatků, situace se ale změnila. Po vydání nařízení NCA v roce 2006 musí platit denní poplatek 1,75 dolaru za každou místnost. Z celkového počtu asi 1000 karaoke barů v Pekingu však od roku 2006, kdy bylo nařízení přijato, autorské poplatky platilo jen asi 10 barů, v celonárodním měřítku zhruba 1000, což je drasticky nízké číslo¹. AKSAV zjevně podniká právní kroky, aby tuto situaci změnila. Kromě toho se AHPA zřejmě poměrně úspěšně angažuje v ochraně autorských práv v prostředí Internetu.²

Nařízení o implementaci mezinárodních smluv stanoví v čl. 16 roli zahraničních organizací kolektivní správy tak, že pokud existují, je potřebný jejich souhlas v případě sdělování díla veřejnosti, jeho nahrávání a vysílání.

2.3.1.2 Správní úřady

Na administrativní úrovni je samozřejmě nejdůležitějším tělesem v oblasti ochrany autorských práv NCA (Národní správa práv autorských)³ a její regionální pobočky – ‚Provinciální autorskoprávní úřady‘ (PCB)⁴. Důležitým kontaktním místem je také Centrum pro ochranu autorských práv v Číně – China Copyright Protection Centre (CCPC, www.ccopyright.com.cn), které bylo zřízeno jako nezávislý útvar pod NCA. Může fungovat jako prostředník ve sporech týkajících se autorských práv a jako zástupce při soudních procesech u těchto práv.⁵

NCA je pověřena mj. implementací autorského zákona a jeho prováděcích nařízení, vyšetřováním závažných celonárodních případů porušení autorského práva (podle čl. 37 PN 2002), řízením místních správních úřadů v oblasti své kompetence, schvalovat působení organizací kolektivní správy práv autorských (a to i organizací zahraničních)⁶.

---

¹ Lidový deník (People's Daily), 9. 10. 2008, na adrese:

<http://english.people.com.cn/90001/90776/90882/6512512.html>

² Zheng a Xue, str. 32

³ Zheng a Xue, str. xxxvi-xxxvii

⁴ Mertha, str. 139

⁵ Materiál Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (MPO) „Informace o možnostech ochrany práv duševního vlastnictví v Číně“, dostupný na webových stránkách MPO, „Dvoustranné vztahy se zeměmi Asie a Tichomoří“, na adrese <http://www.mpo.cz/dokument25474.html>.

⁶ US-China Business Council, 30. 10. 2007, na adrese:

http://www.uschina.org/public/china/govstructure/govstructure_part7/nca.html

Lokální PCB jsou zodpovědné za stíhání správních deliktů podle čl. 47 AZ 2001 (čl. 36 PN 2002).

V ČLR hrají správní úřady při ochraně a prosazování autorských práv zásadní roli.

Správní řízení je pro poškozenou stranu obvykle větší zárukou, že se domůže svých práv, je rychlejší a méně nákladné, než řízení soudní. Samozřejmě zde ovšem není (podle čínské teorie) poškozený držitel práv autorských procesní stranou.¹ Má ale právo podat podnět k zahájení řízení. Podání musí obsahovat následující: 1) „complaint letter“, písemná stížnost obsahující minimálně označení stěžovatele a datum, informaci o registraci činnosti stěžovatele (work registration), fakta o činnosti, v níž je spatřováno porušení autorských práv, požadavky stížnosti atd.; 2) důkazní materiál, který obsahuje důkazy a) o totožnosti stěžovatele, b) o vlastnictví práva, např. certifikát o původnosti (certificate of originality), c) osvědčení o registraci činnosti (work registration proof), a d) o porušení autorského práva.²

2.3.1.3 Soudy

Čínská soudní soustava (mimo specializované soudy, kterými se nyní nebudeme zabývat³) je čtyřstupňová a tvoří ji soudy okresní (District Courts), soudy „prostřední“, nebo lépe česky „druhé“, instance (Intermediary Courts), vrchní soudy na provinční úrovni (High Courts) a soud nejvyšší (Supreme Court).

Okresní soudy soudí nejjednodušší případy porušení autorských práv. Soudy druhé instance jsou podle výkladových usnesení (judicial explanations) Nejvyššího soudu (viz dále) příslušnými pro většinu sporů z oblasti práv duševního vlastnictví obecně, např. pro patentové spory, nebo pro spory o názvy domén na internetu. Soudy vrchní kromě své rozhodovací činnosti vydávají směrnice (guidelines), výklad zákonů závazný pro všechny soudy v dané provincii. Nejvyšší soud (přesněji řečeno jeho třetí občanskoprávní komora (Third Civil Chamber)) rozhoduje v nejzávažnějších případech porušení práva, vykonává dohled nad činností soudů nižších a především přijímá zmíněná výkladová usnesení,

---

¹ Zheng a Xue, str. 147

² materiál Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (MPO) „Informace o možnostech ochrany práv duševního vlastnictví v Číně“, na webových stránkách MPO, Dvoustranné vztahy se zeměmi Asie a Tichomoří, na adrese <http://www.mpo.cz/dokument25474.html>

³ zdroj: Wikipedie na: http://en.wikipedia.org/wiki/Court_system_of_the_People%27s_Republic_of_China

závazná pro všechny ostatní čínské soudy. Tato usnesení jsou dokonce někdy používána k tvorbě práva, resp. jeho dotváření v rámci tak širokém, že už není pouhým soudním výkladem. Zdá se, že důvody pro tento postup jsou čistě pragmatické. Jak poznamenávají Zheng a Xue, „Soudní výklad může rychle reagovat na nové požadavky praxe (... zatímco) tvorba nebo změny zákonů vyžadují poměrně dost času.“¹ Podle zprávy OECD se soudy v ČLR v poslední době uchylují ke zřizování specializovaných senátů či tribunálů pro práva duševního vlastnictví (které jsou zřejmě součástí soudů jako např. zmíněná třetí občanskoprávní komora Nejvyššího soudu – zpráva OECD pro ně však přesto používá termín „tribunál“)². Do budoucna se podle Národní strategie v oblasti práv duševního vlastnictví, vydané v červnu 2008, čínská vláda zavázala „zvážit možnost“ specializovaného soudu pro práva duševního vlastnictví, případně specializovaného, centralizovaného odvolacího soudu³.

Soudní příslušnost se řídí na prvním místě místem, kde bylo podle tvrzení právo porušeno, na druhém pak místem bydliště (domicilem) žalovaného. Žalobce má povinnost tvrdit porušení a uvést příslušné důkazy na podporu svých tvrzení, soud ale může sám důkazy opatřovat (přestože se jedná o sporné řízení), pokud je to v daném případě nezbytné, např. strany nejsou schopny důkazy opatřit.⁴

2.3.2 Porušení autorského práva v občanském a správním právu

Existující právní normy⁵ neposkytují definici porušení autorského práva. To znamená, že koncept porušení je vytvářen právní teorií a soudy v praxi. Porušení se posuzuje podle obecných pravidel, obsažených v Obecných principech občanského práva. To je sice postup, který se bez problémů uplatňuje i v ČR, vzhledem k novosti konceptu autorského práva však v čínské praxi přinášel tento přístup, vedoucí k nejednotné interpretaci pojmu, v minulosti problémy značné⁶. Zdá se nicméně, že se teoretický koncept porušení v právu ČLR již stačil rozvinout alespoň natolik, aby zajistil jeho funkčnost. Porušení autorského

---

¹ Zheng a Xue, str. xxxvii

² zpráva OECD, str. 37-38

³ zdroj: magazín *Managing Intellectual Property*, na adrese: <http://www.managingip.com/Article/1945806/China-releases-National-IP-Strategy.html>

⁴ Coyne, P. J., Wang, N., „Accentuating China's IP Positives“, *Managing Intellectual Property*, duben 2006, na <http://www.finnegan.com/resources/articles/articlesdetail.aspx?news=e9466719-9883-4a1d-820c-9dc04ed3e275>

⁵ Stav k roku 2001 podle Qua, str. 214 a dále. Dalším výzkumem nebyly nalezeny žádné nové normy v této oblasti.

⁶ Qu, str. 214

práva je tak vnímáno jako občanskoprávní delikt, jehož elementy jsou: 1) porušení zákona (AZ 2001, nebo odpovídajícího ustanovení v Obecných principech občanského práva); 2) překročení zákonných omezení práva autorského stanovených v čl. v čl. 22 a 23 AZ 2001; a 3) absence dovození ze strany autora nebo držitele práv autorských¹. Někteří teoretikové konstruují pouze dva elementy porušení, přičemž kombinují body 2) a 3) do jedné kategorie². V případě porušení autorského práva vzniká právní vztah mezi porušitelem a autorem či držitelem práv autorských, jehož základem je obecná povinnost nerušit, zatěžující každý subjekt mimo autora či držitele – čínské právo v tomto smyslu hovoří o *yinnu zhubiti* ‚nositelích povinností‘ (bearers of duty) nerušit výkon práva. Porušení se tedy obvykle spatřuje v *zuowei*, konání, spíše než v *buszuowei*, nekonání. V porušení práva spatřuje teorie objektivní stránku deliktu a základ odpovědnosti. Z procesního hlediska je na žalobci (poškozené straně), aby dokázal jak existenci jednání, tak škody a příčinnou souvislost mezi nimi.

Složitá je v kontextu čínského práva otázka zavinění. Čínské občanské právo obecně vychází (především v čl.106 Obecných principů práva občanského) z principu odpovědnosti za zavinění, kterou konstruuje podobně jako §420 českého Občanského zákoníku. Odpovědný je tedy subjekt pouze tehdy, že chtěl (úmysl), předpokládal (vědomá nedbalost), či mohl a měl předpokládat (nevědomá nedbalost), že jeho jednání povede k porušení práva a ke vzniku škody. Možné je i spoluzavinění poškozeného. U nevědomé nedbalosti pokládá čínská teorie a praxe při stanovování toho, co vědět měl, či mohl, velký význam na konkrétní stupeň znalostí určitého škůdce. Stejně jako v právu českém, i zde se nevědomá nedbalost v případě zřejmého porušení presumuje, důkazní břemeno se tedy teoreticky přesouvá na škůdce.³ Jenže na rozdíl od českého autorského práva, které konstruuje speciální standard odpovědnosti v případě porušení autorského práva, a to odpovědnost objektivní⁴, autorské právo čínské tak od počátku nečiní⁵ a teoretici se přou jak o to, jaká odpovědnost se uplatní, tak o prospěšnost či škodlivost obou konceptů v rámci čínského autorského práva – zastánci zavedení principu objektivní

---

¹ Qu, str. 215

² *ibid.*, pozn. pod čarou č. 4

³ Qu, str. 180-181 a n., Xu Chao, „On Several Problems Encountered in the Course of Enforcing the Copyright Law (I)”, *China Patents and Trademarks*, 2/1997, str. 90

⁴ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křešťanová, V., *Komentář*, str. 145

⁵ Qu, str. 181 an.

odpovědnosti zdůrazňují, jak špatně se zavinění dokazuje vzhledem ke specifické povaze autorského práva a práv duševního vlastnictví obecně, zatímco jeho odpůrci poukazují na to, že koncept objektivní odpovědnosti je příliš široký a zbrzdil by jak šíření děl a myšlenek v nich obsažených, tak vývoj autorskoprávního systému v Číně, neboť by jej příliš zatížil.¹ Pozitivním vývojem v rámci novelizace čínského AZ 2001 bylo, co se týče otázky zavinění, přidání čl.52, který stanoví přesun důkazního břemene na distributory a pronajimatele děl kinematografických a děl vyjádřených postupem obdobným kinematografii – musí být schopni prokázat, že díla, jež pronajímají nebo distribuují, pocházejí z legitimních zdrojů². Tak byl odstraněn pravděpodobně nejspornější moment, plynoucí z nejasného zakotvení otázky zavinění v autorském právu ČLR. Pořád však zůstává sporné, zda se v ostatních případech má uplatit běžný, nebo speciální standard odpovědnosti³.

2.3.3 Ochrana proti porušování autorského práva

Vraťme se ale k pojmu porušení autorského práva obecně a věnujme se nyní jeho klasifikaci jakožto deliktu a jeho skutkové podstatě. Čínské právo, stejně jako české, dělí možná porušení autorského práva do tří kategorií – na delikty, které jsou trestnými činy, delikty správněprávní a delikty občanskoprávní⁴. Poslední kategorie se od druhé jmenované podle teorie (která nyní našla svůj výraz i v praxi) liší především absencí porušení veřejného zájmu⁵. Čínský AZ 2001 je ale zde opět konkrétnější než český autorský zákon. Český AZ se ve svém § 40 spokojí s uvedením prostředků ochrany, které má k dispozici autor, „do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo“. Jednotlivé skutkové podstaty tedy nedefinuje, ustanovení §40 má podle teorie povahu generální klauzule, neboť by se „vzhledem k podrobnému legálnímu vymezení autorského práva jednalo o nadbytečnost“⁶. Čínský AZ 2001 jakousi generální klauzuli obsahuje, ovšem jeho konstrukce je přesně opačná: ve svých čl. 46 a 47 především stanoví jednotlivé skutkové

---

¹ Qu, str. 185-186

² Zheng a Xue, str. 41-42

³ Qu, str. 185 a n.

⁴ Qu, str. 216

⁵ Qu, str. 217

⁶ Telec, Tůma – Komentář, str. 418

podstaty porušení. Zastřešující pojem, který by umožňoval postižení deliktů, které by eventuelně do žádné z kategorií nepatřily, lze nalézt v čl. 46 odst. 11.

Zákon zřejmě klade takový důraz na jednotlivé skutkové podstaty i proto, aby je bylo možno následně klasifikovat podle možností nápravy. Delikty, obsažené v zákoně, se totiž dělí na delikty čistě občanskoprávní (čl. 46) a delikty, v nichž kromě občanskoprávní odpovědnosti nastupuje i odpovědnost správněprávní, v případě, že jsou natolik závažného charakteru, že porušují veřejný zájem¹ (čl. 47). Podle toho, do které z obou kategorií delikt spadá, má poškozená osoba různé **možnosti nápravy**. V **civilněprávní** oblasti jsou možnostmi nápravy, které lze žádat: upuštění od protiprávního zásahu, restitucio in integrum (odstranění škodlivého následku), omluva, nebo náhrada škody (nikoli peněžité zadostiučinění jako v právu českém) – podle toho, co se jeví vhodné. Ve **správněprávní** oblasti lze žádat vydání správního rozhodnutí, nařizujícího upuštění od činnosti představující porušení, zabavení („confiscation“) příjmů plynoucích z protiprávní činnosti, zabavení a zničení neoprávněně zhotovených rozmnoženin díla, zabavení materiálu, nástrojů nebo vybavení, které převážně slouží ke zhotovování neoprávněných rozmnoženin díla, případně může správní úřad rozhodnout o uložení pokuty porušiteli. AZ 2001 značně rozšiřuje správněprávní možnosti nápravy porušení autorského práva – před novelou byla kromě civilních nároků umožněna jen možnost žádat správní úřad o zabavení příjmů z protiprávní činnosti a o uložení pokuty porušiteli.² I tak je ale čínské právo poměrně málo konkrétní v konkretizaci právních prostředků nápravy.

Srovnajme **českou úpravu**: zde nabízí §40 AutZák proti zákonu čínskému celou škálu prostředků nápravy, které se může autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo, domáhat. Hned v §40 odst. 1 a) je uveden prostředek, který čínskému právu jako takový chybí, a sice **právo domáhat se určení svého autorství**. V čínském AZ 2001 je ochrana zajišťována prostřednictvím čl. 46 odst. 3 a odst. 5, tedy ochrany práva osobovat si autorství díla a ochrany před plagiátorstvím, trpí však různými problémy, které budou popsány níže. Dalším z prostředků ochrany, který čínskému právu chybí, je možnost domáhat se **sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití**, o původu

---

¹ Zheng a Xue, str. 36

² Zheng a Xue, str. 38

neoprávněně zhotovené rozmnoženiny a dalších údajů (§40 odst. 1 c) AutZák), a to jak vůči porušiteli, tak i vůči jiným osobám. I v dalším ustanovení – §40 odst. 1 f) – umožňuje zákon, aby ochrana autorského práva směřovala proti třetím osobám, nejen proti porušiteli, když stanoví možnost **zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva** autora. Kromě toho jsou **zákaz ohrožení práva** v §40 odst. 1 b) (který zhruba koresponduje příkazu upuštění od protiprávního zásahu v čínském AZ 2001) i **odstranění následků zásahu do práva** v §40 odst. 1 d) (který takto zhruba koresponduje s možností restitucio in integrum v čínském AZ 2001) legislativně mnohem podrobněji vymezeny. Autorovi je kromě toho v § 40 odst. 3 přiznáno právo domáhat se uveřejnění rozsudku na náklady porušitele, a v §40 odst. 4 je výslovně zachováno jeho právo na náhradu škody i vydání bezdůvodného obohacení, které nekolidují nikterak s právem na přiměřené zadostiučinění v penězích, stanoveným §40 odst. 1 e) bodem 2. Ani toto v čínském AZ 2001 nenalezneme.

Celá konstrukce §40 AutZák se jeví propracovanější, komplexnější. Dalo by se říci, že čínský AZ 2001 volí přístup zrcadlově obrácený k právu českému, když přesně definuje skutkové podstaty porušení, zatímco prostředky nápravy zakotvuje jen velmi obecně. Takový přístup je ovšem dle autorčina názoru z hlediska ochrany autorských práv potenciálně riskantnější.

Jedním z nejdůležitějších prostředků ochrany autorských práv je **náhrada škody** v penězích. A právě tady čínské právo velmi dlouho pokulhávalo. Náhrada škody se řídila obecnými ustanoveními občanského práva, podle nichž musí náhrada škody odpovídat skutečně utrpěné škodě (včetně ušlého zisku), jejíž výši musí být schopen žalobce prokázat. To ovšem v praxi vedlo k absurdním výsledkům – skutečně utrpěná škoda ve formě ztráty uplatnění na trhu bývá totiž obtížně vyčíslitelná. V tom případě soud rozhodoval o náhradě škody ve výši skutečných příjmů porušitele z jeho protiprávní činnosti. Pokud ovšem porušitelova protiprávní činnost nevykazovala žádné zisky, nedomohl se poškozený náhrady vůbec. Kromě toho tak zákonná ustanovení o náhradě škody měla nulový odstrašující či preventivní účinek, protože potenciální porušitelé věděli, že případná ztráta, jež jim hrozí, se vši pravděpodobností nebude větší než jejich

(zjistitelné) ilegální příjmy.¹ Tomuto problému se pokusil alespoň z části čelit čl. 48 novelizovaného AZ 2001, který stanoví za prvé, že v případě obtížného stanovení skutečné škody se tato vypočte podle protiprávních příjmů porušitele z jeho činnosti (čímž byla pouze kodifikována stávající praxe) a *odůvodněných* (přiměřených, „reasonable“) *výdajů právoplatného držitele práv na zamezení protiprávní činnosti*. Za druhé, čl. 48 stanoví jakousi „záchytnou síť“ pro případy, kdy se nedá určit ani skutečná škoda, ani protiprávní zisky porušitele. V takových případech je soud oprávněn stanovit jakousi paušalizovanou náhradu škody ve výši nepřesahující 500 000 jüanů (cca 1,5 mil. Kč).²

Dalším krokem na cestě k reálně fungujícímu autorskoprávnímu systému v Číně bylo zavedení **předběžného opatření** v autorskoprávních věcech čl. 49 AZ 2001. Dlužno říci, že v civilněprávních sporech o ochranu autorského práva institut předběžného opatření existoval již před novelou, zakotven obecnými předpisy práva občanského v podobě tzv. předběžné ochrany majetku. Držitelé autorských práv se mohli domáhat u soudu toho, aby bylo zadrženo nebo zapečetěno zboží, u něž bylo tvrzeno porušení autorských práv, a byl tak znemožněn jeho prodej. Ochrana žádných *dalších* důkazů mimo toto zboží však nebyla možná, což žalující straně v praxi silně stěžovalo – vzhledem ke značné délce trvání soudního řízení – dokazování podstatných skutečností. Tento problém se poté, co vstoupilo v platnost nařízení o implementaci mezinárodních smluv v oblasti autorského práva, týkal čínského trhu, protože nařízení umožňovalo předběžným opatřením zakázat vývoz nebo dovoz zboží, u kterého tvrdili porušení autorských práv. Byl nicméně vnímán jako závažný a proto se o jeho řešení pokusil **čl. 50 AZ 2001**, který zavedl předběžné opatření, jehož se mohou držitelé autorských práv domáhat – ne už pouhou „ochranu majetku“, ale předběžné opatření jako takové³, jímž je možno porušiteli nařídit, aby se „zdržel příslušného jednání“ a „zajistit majetek“.⁴

---

¹ Zheng a Xue, str. 39

² ibid, str. 39-40

³ Zheng a Xue, str. 34-35

⁴ v orig. „cessation of the relevant acts“ a „property preservation“

2.3.3.1 Porušení autorského práva stíhaná občanskoprávními sankcemi

Nyní tedy k jednotlivým skutkovým podstatám porušení autorského práva v čínském právu. Nejprve bude vždy uveden jejich přehled, posléze budou některé skutkové podstaty probrány ve větším detailu.

Podle **čl. 46** stíhají výšeuvedené občanskoprávní sankce následující jednání: v **odst. 1** vydání (resp. zveřejnění) díla bez souhlasu autora (či držitele autorských práv); v **odst. 2** vydání (zveřejnění) díla spoluautorem bez souhlasu druhého (ostatních) spoluautora (-ů); v **odst. 3** přisvojení si autorství cizího díla za účelem dosažení osobní slávy a zisku; v **odst. 4** pokřivení nebo zmrzačení cizího díla („distorting or mutilating“, jinými slovy zásah do práva autora na integritu jeho díla); v **odst. 5** plagiátorství; v **odst. 6** užití díla jeho vystavováním, kinematografickým zpracováním (nebo zpracováním způsobem obdobným kinematografickému procesu), adaptací, překladem, glosováním (!), nebo jinou obdobnou formou, bez souhlasu autora nebo držitele autorských práv; v **odst. 7** jiné užití díla jiné osoby bez zaplacení poplatku předepsaného nařízením; **odst. 8** pronajímání zvukového nebo obrazového díla bez souhlasu majitele relevantního autorského práva (k dílu kinematografickému aj.) či práva příbuzného; v **odst. 9** užití typografického uspořádání knihy nebo periodika bez souhlasu autora; v **odst. 10** vysílání živého uměleckého vystoupení, nebo jeho sdělování veřejnosti, nebo nahrávání, bez souhlasu výkonného umělce; a konečně, v **odst. 11** jakékoli jiné porušení autorského práva a práv a zájmů autorskému právu příbuzných (**generální klauzule**). Pět z těchto skutkových podstat (odst. 5, 6, 8, 9, 10) bylo přidáno novelou AZ 2001, zřejmě v reakci na problémy, vznikající v praxi.

První skutkovou podstatou, jež je civilněprávním deliktem, je tedy **vydání díla bez souhlasu autora**, uvedené v **čl. 46 odst. 1** AZ 2001. Termín „vydání“ byl dále specifikován čl. 5 odst. 6 prováděcího nařízení před novelou v roce 2002, jako „veřejné rozšiřování rozmnoženin vydaného díla“ (Výkladové ustanovení čl. 5 odst. 6 bylo z novelizovaného PN 2002 z neznámých důvodů vypuštěno). Teorie i praxe se podle všeho shodovaly a shodují na tom, že se tímto „vydáním“ ovšem v podstatě rozumí zveřejnění díla ve smyslu českého autorského práva, neboť se jedná o *první* zpřístupnění (rozšiřování) díla dosud nevydaného. Pro rozhodnutí otázky, zda bylo dílo neoprávněně

zveřejněno, je tedy kritické, kdy a kým bylo dílo poprvé zpřístupněno veřejnosti.¹ Nicméně i autora již zveřejněného díla AZ 2001 chrání. Za prvé, chrání ho „zbytkové ustanovení“ čl. 46 odst. 7 („jiné užití“ díla bez zaplacení poplatku). Za druhé, nakladatel má podle zákona povinnost uzavřít s autorem či držitelem relevantního práva nakladatelskou smlouvu a zaplatit mu autorskou odměnu (čl. 29). Za druhé, vydavatel (u zvukových a zvukově-obrazových záznamů), výkonný umělec a vysílatel mají povinnost žádat o „dovolení“ („permission“) k užití díla a platit autorskou odměnu (podle čl. 24 AZ 2001 není nutné k tomuto dovolení uzavírat s autorem licenční či jinou smlouvu – je ovšem otázka, jak jinak, než smluvně lze takovéto „dovolení“ poskytnout).

V praxi spadají případy nedovoleného zveřejnění či vydání díla do tří kategorií podle subjektivní stránky deliktu: porušitel buďto ví, že autorské právo porušuje, nebo bez přiměřeného důvodu spoléhá na to, že jej neporuší (úmysl a vědomá nedbalost), nebo se domnívá, že jej neporušil, ač se tak stalo (nevědomá nedbalost). Poslední případ je podle Qua v praxi častý a je současně nejproblematictější, vzhledem k tomu, že jak je uvedeno výše, čínské autorské právo se drží obecného občanskoprávního principu odpovědnosti za zavinění².

Zveřejnění díla spoluautorem bez souhlasu druhého spoluautora (či ostatních spoluautorů) naopak v praxi zřejmě problémy nečiní, tedy alespoň v případě, že je zřejmé, že porušitel uveřejnil celé dílo pod svým jménem bez souhlasu spoluautora (-ů). Qu to demonstruje na případě *Huang Bingru et al. v. Onyang Xiansheng* z roku 1992 (tedy z průkopnických dob fungování AZ 1990 v Číně), kde soud rozhodl, že práce, publikovaná žalovaným, nazvaná „Analýza 13 případů zánětu mozku“, která se ve všech podstatných rysech shodovala se spoluautorským, dříve publikovaným dílem „Analýza 12 případů zánětu mozku způsobených ušními infekcemi“, byla neoprávněným zásahem do práva spoluautorů³. Problém ovšem vzniká v případě, že mezi spoluautory nedojde ke shodě o užití díla, resp. o jeho publikaci. Čl. 9 PN 2002 totiž stanoví, že autorská práva k dílu vykonávají všichni autoři společně a nerozdílně, a *nedojde-li mezi nimi k dohodě bez*

---

¹ Qu, str. 220

² Qu, str. 220-221, v této souvislosti cituje autor případ *Zhao Gouxi v. Liang Menglan (1992)* v „An Anthology of Adjudicated Cases in China“, 1992, China People's Security University Press

³ Qu, str. 226

přiměřeného důvodu, nesmí žádný (ze spoluautorů) bránit využívání práv ostatními, kromě absolutního zákazu autorská práva bez souhlasu ostatních zcizit (což jinak je v Číně možné – viz výše). Nařízení dále stanoví, že případné zisky z takového užívání budou rozděleny mezi všechny spoluautory „přiměřeně“.

Samozeřejmě, že takovýto přístup v praxi způsobuje problémy. Srovnajme §8 odst. 4 a 5 českého **AutZ**, který stanoví ve stejném případě, že brání-li *jednotlivý* spoluautor bez vážného důvodu *nakládání* s dílem, mohou se ostatní spoluautoři domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle soudem, a že nedohodnou-li se spoluautoři jinak, dělí se mezi ně výnosy z práva autorského podle poměru jejich tvůrčích příspěvků k dílu. Z tohoto srovnání jasně vysvítá, že je čínské PN 2002, podle něhož může i jediný spoluautor zabránit zcizení autorských práv, aniž by měli ostatní možnost jeho rozhodnutí zvrátit, a podle něhož se naopak všichni spoluautoři musí dohodnout v případě jiného nakládání s autorskými právy (o „přiměřeném“ dělení výnosů nemluvě), v této věci konstruováno poněkud nešťastně. Mezi teoretiky čínského autorského práva se navíc vedou spory o to, zda tento režim představuje kvazi spoluvlastnický vztah k právům, či je-li každý ze spoluvlastníků držitelem všech práv a pojem „společného a nerozdílného nakládání“ se odráží pouze v tom, že musí ostatní autory *upozornit*, že hodlá právo vykonávat, a zaplatit jim přiměřenou část odměny, již obdrží.¹ Vznikající problém byl předmětem diskutabilního soudního rozhodnutí případu *Wang Yifu v. Deng & Beijing Publishing House*. Ten je kromě jiného pozoruhodný tím, že soud první instance a soud odvolací dospěly k naprosto rozdílným závěrům, opřeným o odlišnou interpretaci tohoto značně vágního ustanovení. Odvolací soud, stejně jako větší část čínské právní teorie, zastává interpretaci kvazi spoluvlastnického vztahu, v němž nesmí spoluautor svá práva vykonávat bez předchozího souhlasu ostatních spoluautorů.²

Ve vztahu ke skutkové podstatě **„přisvojení si autorství cizího díla za účelem dosažení osobní slávy a zisku“ (čl. 46 odst. 3)**, vzniká rovněž několik problémů. Prvním z nich je fakt, že zákonné vyjádření porušitelovy pohnutky („za účelem dosažení osobní slávy a zisku“) je poměrně úzké, což může v praxi vést k omezení ochrany práv autorů. Druhým

---

¹ Qu, str. 229

² Qu, str. 227-8

je fakt, že v praxi i teorii není jisté, jak naložit s případem, kdy je k autorovu dílu někým připojeno jméno třetí osoby¹. V českém právu se tato otázka výslovně neřeší – z dikce §11 odst. 2 AutZák ovšem dle autorčina názoru plyne možnost autora zamezit jakémukoli zásahu do jeho práva osobovat si autorství.

Co se týče práva subjektu na to naopak *nebýt* uváděn jako autor v případě, že jím není – tedy práva *neosobovat* si autorství, důležitého z pohledu zmíněné třetí osoby – v českém právu náleží každému podle obecných ustanovení práva občanského, a sice práva na ochranu osobnosti v § 11 a násl. ObčZ. V právu ČLR se naopak toto právo považuje za součást práva osobovat si autorství, případně se ho je možno domáhat prostřednictvím čl. 47 odst. 8 AZ 2001, chránícího autora proti padělání podpisu – obojí je zřejmé ze soudního sporu *Wu Gungzhong v. Shanghai Duoyunxuan Gallery*².

Kromě toho není jasné, zda musí být jméno autora uvedeno při užití díla vždy, či jen v obvyklých případech. V tomto kontextu je dobré srovnat opět čínskou úpravu s naší, která stanoví v §11 odst. 2 posl. větě, že autor má právo rozhodnout o uvedení svého autorství, je-li uvedení autorství *obvyklé*. Zákonomodárce tak zakotvil závěry doktrinální, které uvádějí, že autor není oprávněn požadovat uvedení svého autorství vždy a za jakýchkoli okolností.³ V ČLR není tato otázka zcela vyřešena. Svědčí o tom i soudní spor *Zhang Huaxun a Zhan Zhang v. Huacheng Company*, kde byla žalována televizní společnost za to, že na plakátech propagujících televizní program uvedla jako autora choreografie karate jinou osobu, než skutečného autora, ačkoli tato osoba se na přípravě programu skutečně do velké míry podílela. Prvoinstanční soud rozhodl, že toto jednání představovalo porušení autorských práv, zatímco odvolací soud rozhodl opačně, argumentujíc spravedlivostí uvedení třetí osoby na plakátech, pokud se účastní přípravy programu a hraje v něm.⁴ Zda se v autorskoprávní praxi ČLR prosadí požadavek praxe, v níž není vždy možné, nebo ani přiměřené, jméno autora uvést⁵, ukáže čas.

Ke skutkové podstatě **čl. 46 odst. 4**, tedy **zásahu do autorova práva na integritu jeho díla**, lze poznamenat, že praxe i teorie konstatují, shodně s českou, možnost podružných,

---

¹ Qu, str. 230-234

² Qu, str. 234

³ Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová – Komentář, str. 82; Telec, Tůma – Komentář, str. 150

⁴ Qu, str. 235-237

⁵ Telec, Tůma – Komentář, str. 151

marginálních změn v autorově díle¹ – za předpokladu, že nezasahují do podstaty díla. Tak tomu bylo i v případě *Chen Lizhou v Zbutiang Film Studio*.²

Čl. 46 odst. 5 je produktem novelizace AZ 2001, kdy byl na své místo přesunut z čl. 47. To je logické: problém **plagiátorství** implikuje právní vztah z porušení práva pouze mezi porušitelem a porušující osobou a nezakládá porušení veřejného zájmu. Není tedy v tomto případě ani důvod pro použití administrativněsprávních sankcí. Čínská pozitivněprávní úprava i teorie týkající se problému plagiátorství jsou povětšinou shodné s kontinentální.³

Spory o plagiátorství jsou v ČLR poměrně časté. V roce 2002⁴ a následně v roce 2006⁵ se rozhořely velké plagiátorské skandály v čínských akademických kruzích. K soudu se dostal případ plagiátorství v malířském díle – *Gao Xiabua v. Chen Kezhi*, kde žalovaným byl slavný malíř, jež v malířské soutěži na téma „Velké bombardování Chonqiongu 1938-1943“ podle žalobce, svého kolegy, přihlásil do finále soutěže dílo, které plagovalo dílo žalobcovo, jež tento představil už v předchozím kole soutěže. Soud zde žalobu ovšem zamítl s odůvodněním, že ač jsou si díla podobná a obě představují bombardování ze stejného úhlu, „práce s uměleckými detaily se liší“⁶. V této souvislosti se nemůže nepřipomenout nedávný (25. 11. 2008) „první český plagiátorský“ rozsudek Městského soudu v Praze, při němž byla plagiátorskou shledána píseň populární skupiny Support Lesbiens, „In Da Yard“, respektive její čtyři (či šestnáct) taktů v refrénu, přestože přizvaný znalec údajně vypověděl, že originalita v oblasti dnešní pop-music je věcí téměř vyloučenou⁷. Posouzení originality práce je však vždy věcí konkrétních skutkových okolností a srovnat tedy oba případy jinak než povrchně je téměř nemožné.

---

¹ viz Telec, Tůma – Komentář, str. 153

² Qu, str. 238

³ Qu, str. 246

⁴ The Christian Science Monitor, na adrese: <http://www.csmonitor.com/2002/0122/p16s02-legn.html>

⁵ Clarke, Donald C., Chinese Law Blog na adrese:

http://lawprofessors.typepad.com/china_law_prof_blog/2006/03/gong_renren_on_.html

⁶ Lidový deník ČLR (People's Daily), internetové vydání, 3. 1. 2007, na adrese:

http://english.people.com.cn/200701/03/eng20070103_337916.html

⁷ např. Pokorný, Marek, pro Hospodářské noviny, „První spor o plagiát písně. A pokuta 200 tisíc“, 26. 11. 2008, na adrese: http://hn.ihned.cz/c3-30790430-500000_d-prvni-spor-o-plagiat-pisne-a-pokuta-200-tisic

2.3.3.2 Porušení autorského práva stíhaná i administrativněprávními sankcemi

Tolik tedy k některým skutkovým podstatám čistě občanskoprávních deliktů. V čl. 47 obsahuje AZ 2001 výčet deliktů, které mohou být jak občanskoprávně, tak správněprávně postižitelné – totiž v případě, že jednání, jenž je jejich podstatou, je natolik závažné, že jsou způsobilé „porušit zájmy společnosti, neboť nějakým způsobem podvedly veřejnost a zasáhly do tržního systému socialistické ekonomiky“.¹ Dlužno dodat, že v případě deliktů postižitelných jak civilněprávními, tak administrativněprávními sankcemi se praxe většinou přiklání spíše k postižení porušitele metodami správního práva (jejich katalog byl uveden výše sub 2.3.2. – k nim se ještě přidávají v případech, kdy je porušení autorského práva současně trestným činem, trestněprávní prostředky). To v praxi představuje jistý problém. Ve věcech správního práva samozřejmě jednají správní úřady. Ukazuje se, že soudy v případě správněprávního postižení obvykle již nejednají ve věci civilních nároků stran. Jejich postoj by se dal vyjádřit čínským příslovím: „Dáš-li někoho zbít, už ho nepokutuj. Pokutuješ-li ho, už ho nedávej bít (*Dalebufa, Falebuda*).“² Jinými slovy – jakýsi princip *ne bis in idem*, který se v čínském právu uplatňuje, stejně jako v právu našem, ve vztahu práva správního a trestního. Ovšem zde není aplikace tohoto principu na místě, neboť se jedná o jiná odvětví, která chrání zcela jiné zájmy. V praxi tak zřejmě dochází k upřednostnění ‚zájmu společnosti‘ před zájmy jednotlivce – což je přístup, který se, jak jsme viděli, jako červená nit vine celým čínským autorským právem, a jen pomalu se vedle něj prosazuje přístup individualističtější.

Správněprávně postižitelnými delikty v čl. 47 AZ 2001 tedy jsou: v **odst. 1.** rozmnožování, rozšiřování, živé provozování, přenos, vysílání, uspořádávání³ díla jiné osoby a sdělování tohoto díla veřejnosti prostřednictvím informační sítě bez dovození držitele autorských práv, pokud zákon nestanoví jinak; v **odst. 2** vydání knihy v případě, že výhradní právo na zveřejnění náleží jiné osobě; v **odst. 3** rozmnožování a rozšiřování zvukového nebo zvukově-obrazového záznamu živého provozování díla⁴, nebo sdělování tohoto záznamu prostřednictvím informační sítě bez dovození držitele práv, nestanoví-li zákon jinak;

---

¹ Qu, str. 245

² Qu, str. 251

³ v orig. „compiling“

⁴ v orig. „performance“

v **odst. 4** rozmnožování a rozšiřování zvukového, nebo zvukově obrazového záznamu, nebo sdělování tohoto záznamu veřejnosti prostřednictvím informační sítě bez povolení držitele autorských práv, pokud zákon nestanoví jinak; v **odst. 5** vysílání a pořizování rozmnoženin rádiového nebo televizního pořadu produkovaného rádiovou nebo televizní stanicí bez souhlasu této stanice, pokud zákon nestanoví jinak; v **odst. 6** pak úmyslné obcházení nebo odstraňování technických prostředků ochrany autorského práva nebo práv příbuzných bez dovození autora, nebo držitele práv autorskému právu příbuzných, pokud zákon nebo správní nařízení nestanoví jinak; v **odst. 7** úmyslné odstranění nebo pozměnění elektronické informace o správě práv k dílu bez povolení držitele autorských práv nebo práv příbuzných, pokud zákon nebo správní nařízení nestanoví jinak; a konečně v **odst. 8** zhotovování rozmnoženin nebo prodej díla se zfalšovaným podpisem.

Zajímavé je povšimnout si blíže **odst. 6 a 7**. Ty se zabývají **nepřímou ochranou autorského práva** a provádějí mezinárodní právo autorské – především čl. 11 a 12 WCT, Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o právech autorských, a čl. 18 a 19 WPPT, tedy Smlouvy WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech. Ve srovnání s českou úpravou provedenou §43 a §44 AutZák, jsou ustanovení celkově méně podrobná. Především však postihují pouze *úmyslné* obcházení nebo odstraňování technických prostředků ochrany autorského práva, resp. odstranění nebo pozměnění elektronické informace o správě práv k dílu. O složitosti prokazování úmyslného porušení práv zde jistě platí podobně to, co bylo řečeno o zavinění v autorském právu obecně. Kromě toho čl. 47 odst. 6 a 7 neobsahují definici informace o správě práv k dílu, ani technických prostředků ochrany autorského práva, a neobsahuje je ani PN 2002. Nepřímá ochrana poskytovaná autorským právům v čínském právu, je tedy dosud velmi úzká a vágní i na legislativní úrovni. Vzhledem k tomu, že se ČLR stala smluvní stranou těchto smluv teprve minulý rok, bude zajímavé sledovat vývoj těchto právních institutů v čínském právu do budoucna.

2.3.3.3 Trestněprávní ochrana autorských práv v ČLR

V Číně hrála trestní represe vždy významnou úlohu v prosazování práva, ačkoli snad ne úlohu tak důležitou, jak byli dříve někteří západní teoretici nakloněni se domnívat¹. Již Autorský zákon Velké Čchingské říše obsahoval trestněprávní sankce za porušení autorského práva – tady se ovšem týkaly pouze podvodného přisvojení autorství cizího díla. Stejně tomu bylo u zákona KMT z roku 1928.² Jak konstatuje Qu, čínské právo nikdy nehledělo na trestní právo jako na „příliš tupý nástroj“, za který bylo často označováno západní teorií.³ Tento fakt byl jen posílen půlstoletím existence ČLR jakožto země „socialistického tábora“ – důraz, jaký kladou komunistické režimy na trestní represí, jistě není nutno českému čtenáři připomínat. Je proto zajímavé (ačkoli ve světle vývoje práva v ČLR, nastíněného výše, víc než pochopitelné), že ČLR čekala až do roku 1994, celé čtyři roky od nabytí účinnosti AZ 1990, než se rozhodla kriminalizovat některá porušení práva autorského. Stalo se tak Rozhodnutím o trestech za porušení autorského práva, přijatým Národním lidovým kongresem.⁴ Jak konstatuje Qu: „Čína začala měnit svůj přístup ke kriminalizaci porušení autorského práva v okamžiku, kdy začala prohlubovat své ekonomické reformy v raných 90. letech. Jedním z důležitých důvodů bylo, že se (...) snažila stát se členem WTO (...) (a dalším byl) tlak západních zemí na čínskou vládu, aby zajistila dostatečnou ochranu zahraničních děl.“⁵ V roce 1997 byla do té doby značně roztržštěná ochrana shrnuta do ustanovení čínského Trestního zákona (TZ).⁶

V současnosti jsou trestné činy spočívající v porušení práv autorských zařazeny do Kapitoly 3 čínského TZ, pod hlavičkou ‚trestných činů, podrývajících socialistickou tržní ekonomiku‘. I v tomto zařazení se podle Qua promítá koncepce primární ochrany společenského systému před individuálními právy jednotlivých držitelů autorských práv.⁷ Ochrana je provedena dvěma skutkovými podstatami – čl. 217 a 218 čínského TZ,⁸ a sice skutkovou podstatou ‚protiprávního zasahování do autorského díla‘ (‚infringing copyright

---

¹ Alford, str. 10 a n.

² Qu, str. 304

³ ibid., str. 301

⁴ Qu, str. 305

⁵ Qu, str. 302-303

⁶ ibid. str. 309

⁷ ibid, str. 309-310

⁸ Zheng a Xue, str. 38

works⁵) a skutkovou podstatou „prodeje rozmnoženin díla porušujících autorské právo“ (selling infringing copies⁶). Pro obě ustanovení platí, že činy v nich uvedené nejsou trestnými činy, pokud „jsou okolnosti zřejmě málo závažné a újma není velká“ (zřejmě čínská obdoba českého institutu stupně společenské nebezpečnosti trestného činu), která mají zajistit diferenciaci mezi delikty soudně, a správně trestnými. Toto ustanovení se západním autorům jeví jako příliš neostrá hranice, rozmlžující pojem trestní odpovědnosti v čínském právu.¹ Ovšem z hlediska české právní teorie, která řeší do jisté míry podobné problémy ve vztahu ke společenské nebezpečnosti trestného činu², se věc nezdá být tak naléhavou.

Protiprávním jednáním, uvedeným v první skutkové podstatě, může být: 1) neoprávněné zhotovování rozmnoženin a neoprávněné zpřístupňování veřejnosti literárního, hudebního, kinematografického díla, zvukového, nebo zvukově-obrazového záznamu, počítačového programu, nebo jiného díla; 2) neoprávněné vydání knihy, k níž drží jiný výhradní práva; 3) kopírování a zpřístupňování veřejnosti zvukového záznamu, nebo kinematografického díla bez souhlasu jejich výrobce; a 4) výroba nebo prodej falsifikátu obrazu pod jménem jiného umělce.³ Trestný čin lze spáchat jak konáním, tak i nekonáním (pravděpodobně nepřekážením danému činu). Sub 1) jsou jednání uvedena kumulative, to znamená, že se pro trestnost činu vyžaduje jak zhotovování, tak současně i neoprávněné zpřístupňování rozmnoženin.⁴ Vznik škody se pro trestnost činu nevyžaduje, pokud však nevzniká, musí být přítomny jiné „závažné okolnosti“, aby byl čin podle zákona trestný.⁵ Vyžaduje se také – a to platí i pro druhou skutkovou podstatu – zvláštní pohnutka – čin musí být spáchán „za účelem dosažení zisku“, tedy v přímém úmyslu. Trestem je odnětí svobody od tří do sedmi let, za současného uložení trestu peněžitého.⁶

Druhou skutkovou podstatu (čl. 218) naplňuje jednání, které představuje prodej ilegálního zboží, jež porušuje autorské právo a způsobem trestným podle čl. 217, za předpokladu že pachatel zboží prodal v „relativně velkém“ množství. Obecně vzato se trestní

---

¹ Qu, str. 313

² např. Novotný, O. a kol., „Trestní právo hmotné – obecná část“, ASPI, Praha, 2003

³ Trestní zákon ČR, zdroj: <http://www.unitalen.com/servlet/Node?node=11278&language=1>

⁴ Zheng a Xue, str. 156

⁵ Zheng a Xue, str. 156

⁶ Qu, str. 313

odpovědnost podle čl. 218 uplatňuje pouze u případů, kde jsou zisky z protiprávní činnosti „velmi velké“, nebo je čin spáchán za zvláště „ohavných“ (odious) okolností.¹ Trestem je odnětí svobody v délce nepřesahující tři léta a/nebo peněžitý trest.² U obou skutkových podstat se může podle čínského zákona uplatnit konfiskace zisků z trestné činnosti, materiálu, nástrojů, vybavení a dalšího majetku, kterého bylo převážně použito k páčání trestné činnosti. Tento trest však nemusí být uložen přímo v rozsudku, někdy se tak děje později na základě „soudního příkazu“.³

Zajímavé je, že trestné činy, uvedené v čl. 217 a 218 může podle čl. 220 čínského TZ spáchat nejen fyzická osoba, ale i organizace či jednotka bez právní subjektivity. Znovu tak zde narážíme na problém střetu právní teorie s ekonomickou praxí. Jednotka, která „spáchá“ (resp. které bude přičten) kterýkoli z uvedených činů, bude potrestána pokutou, a osoby, které jsou jejími „bezprostředními vedoucími“, nebo osoby, které jsou za trestný čin „bezprostředně odpovědné“ pak jsou potrestány takovým trestem, jako by čin spáchaly samy, tj. odnětím svobody a (nebo) pokutou. Hranice trestní odpovědnosti u činů „spáchaných“ jednotkami, jsou obecně vyšší, než u jednotlivců – mnoho obviněných tak často tvrdí, že se v jejich případě jedná o trestný čin spáchaný jednotkou, aby se tak vyhnuli trestní odpovědnosti.⁴

Oproti §152 českého Trestního zákona je možno si u čínského TZ povšimnout několika rozdílů. Za prvé, je zřejmé, že český TZ poskytuje ochranu před jakýmkoli neoprávněným zásahem do autorského práva. „Trestného činu porušování autorského práva podle § 152 tr. zák. se dopustí, kdo s dílem, které je předmětem autorského práva nebo práva příbuzného právu autorskému, neoprávněně nakládá způsobem, který přísluší autoru nebo jinému nositeli autorského práva nebo práva příbuzného právu autorskému.“⁵ To vše za předpokladu, že stupeň společenské nebezpečnosti takového zásahu je větší než nepatrný a takový zásah je proveden alespoň v nepřímém úmyslu. Čínský TZ naproti tomu chrání autory a držitele práv autorských jen před vymezenými jednáními, která jsou

---

¹ Qu, str. 317

² Trestní zákon ČLR, zdroj: <http://www.unitalen.com/servlet/Node?node=11278&language=1>

³ Zheng a Xue, str. 158

⁴ Zheng a Xue, str. 157

⁵ Látal, J. „Několik poznámek k trestněprávní ochraně autorského práva a práv příbuzných autorskému právu“, Právní praxe, 3/1993, str. 171

navíc v případě prodeje protiprávních rozmnoženin děl a dalšího zboží, porušujícího autorská práva, omezena ještě neurčitým pojmem „relativně velkého“ množství prodaného zboží. Za druhé, čínský TZ nechrání v současném stavu nijak držitele práva souvisejících s právem autorským, ani práva k databázi. Třetí výraznou odlišností je samozřejmě již zmíněný fakt, že podle čínského TZ je nutné trestné činy podle čl. 217 a 218 TZ spáchat v přímém úmyslu, vyžaduje se specifická pohnutka dosažení zisku. Zajímavým faktem pak je, že čínský TZ postihuje přísnějším trestem výrobu ilegálního zboží, než jeho prodej. Odpovědnost distributorů protiprávních rozmnoženin děl se obecně v čínském právu prosazovala složitě, a je to viditelné i zde.

Je tedy možno prohlásit, že i v oblasti trestněprávní ochrany autorských práv není čínský systém tak komplexní v poskytování ochrany, jako systém český.

3. PRAXE

„Porušování autorských práv je pravděpodobně nejmasovější zločin, který čínský lid kdy spáchal.“¹

V předchozích oddílech této práce bylo demonstrováno, že na legislativní úrovni v ČLR funguje určitý systém ochrany práv autorských. Byť třeba není tak komplexní a propracovaný jako v Evropě, potažmo v České republice, a obsahuje řadu nepříjemných „děr“, je v něm evidentní pozitivní tendence – jsou zaváděny nové principy ochrany, stávající ochrana je postupně zlepšována. Prosazování ochrany autorských práv v praxi vždy ale v ČLR poněkud pokulhávalo. Ještě před necelými deseti lety, v roce 1999, se podle některých odhadů 95% všech transakcí týkajících se zvukově-obrazových děl odehrávalo na černém trhu.² Počet pirátských kopií slavného amerického filmu Titanic na trhu převýšil počet legitimních kopií tohoto snímku v poměru jedenatřicet ku jedné.³ Ještě v roce 2006 bylo podle dostupných zdrojů okolo 90% používaného softwaru v Číně pirátského, ačkoli se podařilo jej odstranit alespoň ze státních úřadů.⁴

Jak konstatuje Pang: „Běžné chápání (problému porušování autorských práv v Číně) v mezinárodním obchodě je, že pirátství není nic jiného než krádež, kterou čínská vláda tiše ignoruje a čínský lid vášnivě a bezostyšně podporuje.“⁵ Takový náhled je jistě příjemně jednoduchý, skutečné důvody jsou však daleko složitější a subtilnější.

V praxi je problém nejviditelnější v administrativněprávní oblasti. Systém správních úřadů je klíčovým prvkem fungování čínského systému ochrany autorských práv. Správní řízení je jednodušší, mnohem kratší a méně nákladné, než řízení soudní⁶. Je to ale právě tento systém, který současně jeho fungování brzdí – a důvodem je i komplikovaná struktura a personální nevybavenost orgánů, které se prosazováním autorského práva mají zabývat.⁷ Jak konstatuje i zpráva českého Ministerstva průmyslu a obchodu: „Prosazování ochrany autorských práv v Číně je omezeno nedostatky místní administrativy (nerozvinutá místní

---

¹ Pang, Laikwan, „Piracy/Privacy: The Despair of Cinema and Collectivity in China“, str. 116

² tamtéž, str. 101

³ tamtéž, str. 102

⁴ Macích, J. <http://www.lupa.cz/zpravicky/cinske-piratstvi-90-instalaci-je-nelegalnich/>

⁵ ibid.

⁶ materiál (MPO) „Informace o možnostech ochrany práv duševního vlastnictví v Číně“, dostupný na webových stránkách MPO, Dvoustranné vztahy se zeměmi Asie a Tichomoří, na adrese <http://www.mpo.cz/dokument25474.html>

⁷ Mertha, str. 133 a dále

sít' úřadů) a nedostatkem odborné znalosti v NCA.“ NCA není samostatným správním úřadem. Již od svého vzniku byla součástí organizace, jež se dnes po několikerém přejmenování a nabytí statutu ministerstva nazývá Národní správa tisku a publikací (NPPA¹; National Press and Publications Administration), s níž byla v podstatě totožná – podle Merthy byly původně ve vztahu, typickém pro čínskou státní správu, který charakterizuje úsloví „jedna organizace – dvě úřední desky.“² Dnes je NCA NPPA podřízena². A NPPA není organizací, jejímž cílem by byla ochrana autorských práv – zajímá ji téměř výhradně jen otázka cenzury ideologicky nevhodných děl. Mertha cituje zprávu americké Economic Intelligence Unit z roku 1999, která mj. říká že: „nedostatek finančních prostředků (pro NCA) je alespoň z části zaviněn vědomým rozhodnutím NPPA ignorovat otázku autorských práv.“³ Co se týče personálního vybavení, ještě na konci devadesátých let bylo neuvěřitelně nízké. NCA má dvě „autorskoprávní oddělení“, která byla v roce 1998 sloučena, a počet zaměstnanců na celonárodní úrovni byl snížen ze *šesti na tři* (zdůrazněme, že byli pověřeni ochranou autorských práv v národě, čítajícím již v té době více než miliardu lidí⁴). Problémem je i její administrativní podřízenost jinému tělesu. Čínská byrokracie je velmi formalistická. Jak Mertha uvádí, „postavení v administrativním žebříčku je velmi důležité v negociačním aspektu čínské politiky“⁵. Nicméně, stejný autor tvrdí, že „úřady na národní úrovni (v posledních letech) berou autorské právo čím dál tím vážněji.“⁶

Na lokální úrovni existují formálně „Provinciální autorskoprávní úřady“ („Provincial Copyright Bureau, „PCB“), které ve skutečnosti nejsou ale ničím víc než odděleními Provinciální správy tisku a publikací („PPPB“, Provincial Press and Publications Bureau), lokální pobočky NPPA. O jejich vyjednávací pozici a upřednostnění cenzurní agendy tedy platí to, co bylo řečeno výše v souvislosti s NCA. Kromě toho jsou personálně totožné s PPPB v duchu hesla „jedna organizace – dvě úřední desky“. Dělbba kompetence uvnitř těchto „úřadů“ neexistuje, a počty zaměstnanců jsou podobné jako na národní úrovni:

---

¹ „One organization, two signboards“, Mertha, str. 134

² Nebo alespoň v době, kdy vznikala Merthova publikace, NCA NPPA podřízena byla.

³ Economist Intelligence Unit, „China Hand: The Complete Guide to Doing Business in China“, Hong Kong Economist Intelligence Unit, 1999, str. 51, citována Merthou, str. 140

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Demographics_of_the_People%27s_Republic_of_China

⁵ Mertha, str. 137

⁶ Mertha, str. 136

v roce 1999 se pohybovaly od tří (v Anhui) do jedenácti (v Šanghaji) osob. Teoreticky je možné přesunout potřebné personální zdroje do PCB z PPPB, v praxi je to ovšem nákladné, neefektivní (úředníci se musí učit novou agendu a přestat vykonávat svou obvyklou práci) a pro závislost PCB na PPPB nepříliš časté řešení problému.¹ Podle Merthy mu tuto situaci jeden úředník popsal slovy: „Máme jeden koláč, který jí příliš mnoho lidí.“²

Ve výsledku se prosazování práva v praxi často soustředí spíše než na každodenní fungování, na rozsáhlé, často celonárodní akce ve formě „kampaní“ proti porušování autorských práv, zaměřené na exemplární potrestání osob, porušujících autorská práva, a na seznamování veřejnosti s konceptem autorských práv a jejich dodržování. Na tyto kampaně jsou do personálně nevybavené administrativy rekrutováni úředníci z jiných úřadů, případně na nich místní úřady spolupracují (do jedné takové kampaně v provincii Yunnan se podle Merthy zapojilo až 30 různých úřadů³ (!)). Nicméně, „jakmile kampaň skončí, často se věci navracejí do původního stavu, a to až do příští podobné kampaně.“⁴

Dalším problémem, který postihuje správu na místní úrovni, jsou také vazby místních úředníků na vlivné podnikatele (a piráty) a protekcionismus a korupce z nich vyplývající.⁵

---

¹ Mertha, str. 139

² ibid.

³ Mertha, str.144

⁴ tamtéž

⁵ Pang, str. 110

ZÁVĚR

Výše zmíněné problémy nevznikají „samy od sebe“. Hlubší důvody jsou velmi komplexní. Čínské autorské právo vznikalo ve složitých „horotvorných procesech“ postupného přerodu komunistické země v „čínský socialismus“ s mnoha prvky volného trhu. Čínská civilizace, která vždy kladla velký důraz na zájmy celku, tento důraz ještě umocnila svým příklonem ke komunismu na konci 40. let minulého století. Práva individua – neřku-li individuální práva majetková – tak byla zcela potlačena, a naopak byl dále zvýšen důraz na ideologickou kontrolu jakékoli případné tvůrčí činnosti občanů, koncept, který byl rovněž čínskému právu vlastní již dlouho. Byrokratická kontrola se v minulém století v Číně stala naprosto absolutní. Čínská realita se dnes potýká s důsledky této vývojové „vlny“. Jak konstatují Montgomery a Keane, jedním z důvodů malého rozvoje autorského práva na čínském filmovém trhu je fakt, že pro filmové a televizní producenty je mnohem důležitější správně se pohybovat v síti byrokracie (jak formálně, tak v oblasti kontaktů), než hájit svá autorská práva. Pro jejich zisky je totiž zásadní spíše to, zda bude dílo schváleno, a zda tedy bude relevantním úřadem jejich programu přidělen dostatečně velký „balíček“ reklamního času (s nímž lze potom dále obchodovat, a tak financovat své programy), než to, zda jim za užívání jejich děl někdo zaplatí autorské poplatky.¹

Nacházíme se kromě toho v situaci, kdy se po tisíciletí uzavřená „Říše středu“ otevírá okolnímu světu. Čína je veliký národ, který si je velmi dobře vědom svých národních zájmů. Zájmem číslo jedna jistě dlouho bylo dostat do země co největší množství technologie a inovací za co nejmenší cenu. Je to pochopitelné a adekvátní postavení (v té době ještě) chudé rozvojové země. Zároveň ovšem začalo být pro ekonomicky se rychle rozvíjející ČLR otázkou jak praktickou, tak velmi prestižní, zapojit se do mezinárodních obchodních struktur. A v jejich rámci není možné práva duševního vlastnictví obecně, a právo autorské speciálně, nerespektovat. Je zřejmé, že si to čínská elita uvědomuje, a snaha po zlepšování v této oblasti pomalu přináší první výsledky. Současně je ale – a to i v pracích právních teoretiků, nejen v politických dokumentech – svým způsobem vidět

---

¹ Montgomery, L. a Keane, M. „Learning to Love the Market: Copyright, Culture ad China“ ve sborníku: „Intellectual Property Rights and Communications in Asia. Conflicting Traditions.“, Thomas, P. N., a Servaes, J., Sage Publications India, 2006

snaha, aby se čínský systém ochrany práv autorských jevil značně dokonalejší, než ve skutečnosti je.

Mnohé z problémů, se kterými se konstrukce autorskoprávního systému v Číně setkává, však nejsou politického rázu, ale prostě a jednoduše rázu kulturního. Korupce úředníků na nižších místních úrovních je problém starý jako Čína sama (a ostatně, v širším smyslu starý jako byrokracie sama). Stejně tak je starý i náhled na kopírování jako vysoce prospěšnou činnost, sloužící k šíření myšlenek mezi veřejností,¹ který je zcela protichůdný k myšlence autorských práv. A ostatně i sama představa prosazování práva prostřednictvím „kampaní“, které současně slouží k postižení protiprávního jednání, i k „indoktrinaci“ veřejnosti jak exemplárním potrestáním porušení práva, tak vysvětlováním konceptů za právem stojících, se zdá odrážet starou konfuciánskou myšlenku, že člověk je ve své podstatě dobrý, a je jen nutno mu dobro ukázat.

Stejně tak jsou pro Čínu typické vzletné formulace cílů, které si vytyčuje a jichž chce dosáhnout. V každoročním Akčním plánu ochrany práv duševního vlastnictví, vydaném v březnu tohoto roku,² si ČLR stanoví 280 detailních opatření, směřujících k prosazení práv duševního vlastnictví na jejím území. Mimo jiné ohlašuje šestnáct masivních kampaní proti pirátství a porušování práv duševního vlastnictví. Tyto kampaně „každý rok dostávají jména jako „Bojujeme proti pirátství každý den“, „Nulové porušování v deseti tisících obchodů ve stu měst“ a „Speciální operace Bouře““³. Do jaké míry budou vzletná slova vyvážena činy a jakou rychlostí a jakým směrem se bude vyvíjet zatracovaný i vychvalovaný autorskoprávní systém Číny, je otázkou, na niž odpoví už blížká budoucnost. Každopádně je jisté, že tento systém, ať už ve své finální podobě bude vypadat jakkoli, bude naprosto jedinečnou směsicí historie, současnosti, Východu a Západu. Jako Čína sama.

---

¹ Zhang, Y. „China's Efforts for International Cooperation in Copyright Protection“, str. 158 a n.

² Akční plán je dostupný na adrese:

http://english.ipr.gov.cn/ipr/en/info/Article.jsp?a_no=197210&col_no=925&dir=200804.

³ Friedmann, D. „China's National IP Strategy 2008 - Feasible Commitments Or Road To Nowhere Paved With Good Intentions?“, na <http://www.mondaq.com/article.asp?articleid=66196>

LITERATURA

- Fairbank, John F., „Dějiny Číny“, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 1998
- Tomášek, Michal, „Dějiny čínského práva“, Academia, Praha, 2004
- Qu, Sanqiang, „Copyright in China“, Foreign Languages Press, Beijing, 2002
- Zheng, Changshi. a Xue, Hong „Chinese Intellectual Property Law in the 21st Century“, Sweet&Maxwell Asia, Hong Kong, 2002
- Mertha, Andrew, „Politics of Piracy, Intellectual Property in Contemporary China“, Cornell University Press, 2005
- Alford, William P., To Steal a Book Is an Elegant Offense. Intellectual Property Law in Chinese Civilization.“, Stanford University Press, Stanford, 1995
- Brahm, Lawrence J., „Intellectual Property Law in the People’s Republic of China“, Longman, 1988
- Telec, Ivan, Tůma, Pavel, „Autorský zákon. Komentář“, C.H. Beck, Praha, 2007
- Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křešťanová, V. „Autorský zákon. Komentář a předpisy související“, Linde, Praha, 2005
- Novotný, O. a kol., „Trestní právo hmotné – obecná část“, ASPI, Praha, 2003
- Yang, Zewei, „China and the International Protection of Copyright“, v: Journal of World Intellectual Property, vol. 3, issue 2, s. 197-209
- Pang, Laikwan, „Piracy/Privacy: The Despair of Cinema and Collectivity in China“, v: Boundary 2: An International Journal of Literature and Culture 31, no. 3 (Fall), s. 101-124
- Zhang, Y., „China’s Efforts for International Cooperation in Copyright Protection“ ve sborníku: Intellectual Property Rights and Communications in Asia: Conflicting Traditions, Sage Publications India, 2006
- Montgomery, L. a Keane, M. „Learning to Love the Market: Copyright, Culture ad China“ ve sborníku: „Intellectual Property Rights and Communications in Asia. Conflicting Traditions.“, Thomas, P. N., a Servaes, J., Sage Publications India, 2006
- Zheng Chengshi, „Further on Copyright Protection in Ancient China“, v: China Patents and Trademarks, 4/1996
- Xu Chao, “On Several Problems Encountered in the Course of Enforcing the Copyright Law (I)”, China Patents and Trademarks, 2/1997
- Látal, J. „Několik poznámek k trestněprávní ochraně autorského práva a práv příbuzných autorskému právu“, Právní praxe, 3/1993

- Zpráva OECD z roku 2007 „The Economic Impact of Counterfeiting and Piracy – Part II: Efforts to Combat Counterfeiting and Piracy“, v sekci „China – Legal and Regulatory Framework“
- materiál Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (MPO) „Informace o možnostech ochrany práv duševního vlastnictví v Číně“, dostupném na webových stránkách MPO, Dvoustranné vztahy se zeměmi Asie a Tichomoří, na adrese <http://www.mpo.cz/dokument25474.html>.
- Friedmann, D. „China’s National IP Strategy 2008 - Feasible Commitments Or Road To Nowhere Paved With Good Intentions?“, na <http://www.mondaq.com/article.asp?articleid=66196>
- Hospodářské noviny, „První spor o plagiát písně. A pokuta 200 tisíc“, 26. 11. 2008, na adrese: http://hn.ihned.cz/c3-30790430-500000_d-prvni-spor-o-plagiat-pisne-a-pokuta-200-tisic
- Lidový deník ČLR (People’s Daily), internetové vydání, 3. 1. 2007, na adrese: http://english.people.com.cn/200701/03/eng20070103_337916.html
- Clarke, Donald C., Chinese Law Blog na adrese: http://lawprofessors.typepad.com/china_law_prof_blog/2006/03/gong_renren_on_.html
- The Christian Science Monitor, na adrese: <http://www.csmonitor.com/2002/0122/p16s02-legn.html>
- Coyne, P. J., Wang, N., „Accentuating China's IP Positives“, Managing Intellectual Property, duben 2006, na <http://www.finnegan.com/resources/articles/articlesdetail.aspx?news=e9466719-9883-4a1d-820c-9dc04ed3e275>
- magazín Managing Intellectual Property, na adrese: <http://www.managingip.com/Article/1945806/China-releases-National-IP-Strategy.html>
- US-China Business Council, 30. 10. 2007, na adrese: http://www.uschina.org/public/china/govstructure/govstructure_part7/nca.html
- Lidový deník (People’s Daily), 9. 10. 2008, na adrese: <http://english.people.com.cn/90001/90776/90882/6512512.html>
- Chinadaily.com, 2. 9. 2007, na: http://www.chinadaily.com.cn/china/2007-09/02/content_6073626.htm

- zpravodajský server Chintechnews.com, „China Audio & Video Copyright Collective Management Association Established“ na adrese: <http://www.chinatechnews.com/2008/06/03/6824-china-audio-video-copyright-collective-management-association-established/>
- oficiální webové stránky WIPO na adrese: <http://www.wipo.int>
- Wikipedia: www.wikipedia.org

RESUME a NÁZEV PRÁCE V ANGLICKÉM JAZYCE:

„Copyright and China: Protection Against the Violation of Authors' Rights in the People's Republic of China“

SUMMARY – ENGLISH

„On September 7, 1990, at the Fifteenth Plenum of the Standing Committee of the Seventh National People's Congress (NPC), the People's Republic of China promulgated the first copyright law in its history, with 102 votes in favor and ten opposed or abstaining. The establishment of the Copyright Law marked the end of a tortuous road that had snaked through the Mao era and spanned the entire first half of the reform era as well.“¹ And let us add that the following course taken towards the establishment of a Chinese copyright law system was not quite less dramatic, and neither is the situation of the Chinese copyright law at present.

This thesis by no means aspires to cover, to contrast and compare in an exhaustive manner, the whole of both the Czech and Chinese copyright law systems (or, since both the countries draw their theoretical grounds more or less from the continental copyright doctrine, „right of authorship“ systems) currently in force. That would be a task better suited for a work aspiring on higher academic titles than the magisterial one.

The goal of this work is, first, to sum up the complicated genesis of the said branch of law (during which it discusses the ongoing academic debate concerning the existence of the copyright law institutes and/or copyright law system in imperial China, and also the complicated process of evolution of a copyright law system in 20th century China); second, to take a look at the current situation of copyright law in China, to investigate into the functioning of the Chinese legal system, to explore some of its most important principles, and to lay out the legal framework of remedies available to persons whose copyright (or right of authorship) has been breached. It then proceeds to examine the concept of breach of copyright in Chinese and Czech law respectively, and to further implore into the various modalities of the aforesaid. The work takes an in-depth look into the different breaches of copyright law sanctioned, in Chinese law, by both civil and

---

¹Mertha, Andrew, „Politics of Piracy, Intellectual Property in Contemporary China“, Cornell University Press, 2005, 119

administrative, and by criminal law, in comparison with corresponding Czech legal institutes.

Thirdly, this work gives a brief description of the day-to-day functioning of the rapidly developing Chinese Copyright Law system – the state of which is a contentious topic both among legal theoreticians and politicians. It then attempts to sketch some of the most important reasons of the present state of affairs concerning Chinese Copyright law.

KLÍČOVÁ SLOVA – KEYWORDS

porušení autorského práva – Čínská lidová republika – prostředky ochrany

violation of the right of authorship – People's Republic of China – breaches and legal remedies